

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 18 päivänä heinäkuuta 2018

560/2018

Yksityistielaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on turvata asutuksen, elinkeinoelämän ja muiden yhteiskunnallisten tarpeiden edellyttämät kulkuyhteydet kiinteistöille, jotka eivät sijaitse maantietäi katuverkolla, sekä turvata yksityistieverkon ylläpito ja kehittäminen osana liikennejärjestelmää. Lain tarkoituksena on myös taata yksityisteitä koskevissa asioissa asianosaisten oikeusturva ja tieosakkaiden yhdenvertainen kohtelu.

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään yksityisteistä ja tieoikeudesta, niiden perustamisesta, muuttamisesta ja lakkauttamisesta, yksityisteiden tienpidosta, yksityistietoimituksesta sekä tieosakkaiden, kiinteistönomistajien ja muiden asianosaisten oikeuksista ja velvollisuuksista.

Myös muun kuin tämän lain nojalla perustettuihin yksityisteihin sovelletaan tätä lakia, ellei muussa laissa toisin säädetä. Tätä lakia sovelletaan myös asemakaava-alueella, ei kuitenkaan kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 154 §:n 1 momentin 11 kohdassa tarkoitettuun rasitteeseen.

Tätä lakia ei sovelleta sellaisiin teihin, joita vain asianomaisen kiinteistön omistajalla tai haltijalla on oikeus käyttää. Sellaisiin teihin, joita muillakin henkilöillä kuin kiinteistön omistajalla tai haltijalla on osapuolten välisen sopimuksen nojalla oikeus käyttää, sovelletaan tätä lakia vain niiltä osin kuin siitä nimenomaisesti säädetään.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *yksityistiellä* sellaista ensisijaisesti yksityistä liikennetarvetta palvelevaa tieliikenteen väylää, johon rasitteena kohdistuu vähintään yhden kiinteistön hyväksi tieoikeus;
- 2) *tieoikeudella* oikeutta käyttää toisen kiinteistön aluetta pysyvästi kulkuyhteyttä varten;

HE 147/2017
HE 11/2018
LiVM 13/2018
EV 58/2018

3) *ennestään olevalla tiellä* tämän lain, yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) tai 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun lain nojalla perustettua rakennettua yksityistietä tai rakentamatonta aluetta, johon on perustettu tieoikeus;

4) *metsätiellä* tietä, joka on tarkoitettu pääasiassa metsätalouden edellyttämiä kuljetuksia varten;

5) *tieosakkaalla* sellaisen kiinteistön, jolle kuuluu tieoikeus, omistajaa ja muita tieoikeuden saaneita tahoja;

6) *tiekunnalla* yhtä tai useampaa tietä koskevien asioiden hoitamiseksi perustettua tieosakkaiden muodostamaa yhteisöä;

7) *toimitsijamiehellä* tiekunnan asioita toimielimenä hoitamaan valittua henkilöä;

8) *hoitokunnalla* tiekunnan asioita hoitamaan valittua monijäsenistä toimielintä;

9) *tialueella* aluetta, johon tieoikeus kohdistuu ja jolle tietä varten tarvittavat alueet, rakenteet ja laitteet kuten ajorata, jalkakäytävä ja pyörätie sekä piennar, luiska, pengermä, oja, väli- ja rajakaista, kohtaamis- ja kääntymispaikka, tiehen liittyvää tienpitoa varten tarvittava varastoimispaikka, valaistuslaitteet ja liikenteenohjauslaitteet, silta, rumpu, meluste, lautta laitureineen ja väylineen, kaide ja tiemerkki voidaan sijoittaa;

10) *tienpidolla* tien rakentamista ja kunnossapitoa;

11) *tien rakentamisella* uuden tien rakentamista sekä olemassa olevan tien siirtämistä tai levittämistä ja muuta parantamista;

12) *tien kunnossapidolla* niitä korjaus- ja hoitotoimenpiteitä, jotka ovat tarpeen tien pitämiseksi sen tarkoitusta vastaavassa kunnossa;

13) *tieyksikkömäärällä* kiinteistökohtaista tai tieoikeuden haltijakohtaista perustetta, jolla tienpitovelvollisuus ja siitä aiheutuvat kustannukset jaetaan tieosakkaiden kesken euromääräisinä tiemaksuina;

14) *erityisellä oikeudella* käyttö-, rasite-, irrottamis- ja näihin verrattavaa oikeutta toisen omistamaan kiinteistöön taikka muuhun maa- tai vesialueeseen sekä rakennukseen ja rakennelmaan.

Mitä tässä laissa säädetään tieoikeudesta, koskee myös muun lain nojalla annettua yksityistä kulkuyhteyttä palvelevaa rasiteoikeutta tai yksityistä kulkuyhteyttä palvelevaa muuta pysyvää käyttöoikeutta.

Mitä tässä laissa säädetään kiinteistöstä, koskee myös määräalaa, yhteismetsälaissa (109/2003) tarkoitettua yhteismetsää, kaivosta ja toisen maalla olevaa, pysyväksi tarkoitettua rakennusta tai laitosta.

Mitä tässä laissa säädetään kiinteistön omistajasta, koskee myös kiinteistön haltijaa, jolla on pysyvä oikeus hallita kiinteistöä.

2 luku

Tieoikeus ja muut tiehen liittyvät oikeudet

4 §

Tieoikeuden perustamisen edellytykset

Kiinteistön hyväksi on perustettava rasitteena pysyvä tieoikeus uuden tien tekemistä varten tarpeelliseen tialueeseen tai ennestään olevaan tiehen, jos se on tärkeää kiinteistön tarkoituksenmukaista käyttöä varten eikä siitä aiheudu huomattavaa haittaa millekään kiinteistölle tai muulle rekisteriyksikölle taikka ennestään olevan tien tieosakkaalle.

Tieoikeus on perustettava mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti siten, että tien tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti ja että tiestä tai sen käyttämisestä ei aiheudu ympäristölle tarpeetonta haittaa eikä kenellekään suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä.

Tieoikeutta ei saa perustaa, jos tien rakentaminen tai käyttäminen olisi muun lain nojalla kiellettyä, jos perustaminen olisi olemassa olevan tieverkon kannalta epätarkoituksenmukaista taikka jos tien tekemisestä voisi aiheutua huomattavaa liikenneturvallisuuden vaarantumista, luonnon turmeltumista tai ympäristön kulttuuriarvojen vähentymistä taikka muu niihin verrattava yleisen edun loukkaus. Tieoikeutta ei saa perustaa niin, että se saattaa vaikeuttaa asemakaavan toteuttamista.

Tieoikeuden perustamista ja muita tässä luvussa säädettyjä asioita koskevasta päätöksenteosta säädetään jäljempänä 18 §:ssä.

5 §

Tiealueen sekä näkemäalueen ja suoja-alueen määrittäminen

Tieoikeutta uuden tien rakentamiseksi perustettaessa on määrättävä tien linjauksen ja tarkoituksenmukaisen rakenteen vaatima tiealue ja tarvittaessa merkittävä se maastoon. Tiealue voidaan määrätä tätä leveämpänä, jos tuleva tien parantaminen sitä vaatii. Jos tienosaa koskee useampia tieoikeuksia, kapeampina perustetut tieoikeudet laajenevat leveimpänä perustetun tieoikeuden mukaisiksi.

Jos liikenneturvallisuuden vuoksi on tärkeää eikä millekään kiinteistölle aiheudu huomattavaa haittaa, yksityistiehen kuuluvaksi voidaan tiealueen lisäksi määrätä:

- 1) näkemäalue yksityistien liittyessä maantiehen tai toiseen yksityiseen tiehen;
- 2) suoja-alue, joka ulottuu enintään 12 metrin etäisyydelle ajoradan keskilinjasta.

Tiealueelta sekä tiehen kuuluvaksi määrätyltä näkemä- ja suoja-alueelta saa tieoikeuden nojalla poistaa piha-alueiden ulkopuolelta näkemää haittaavaa luonnontilaista kasvillisuutta. Jos liikenneturvallisuus sitä välttämättä vaatii, voidaan erikseen antaa lupa poistaa tiealueen ulkopuolella oleva muu kuin asuinkäytössä oleva rakennus, rakennelma tai sellainen kasvillisuus, jota tieoikeuden nojalla ei muuten saa poistaa.

Jos liikenneturvallisuus sitä välttämättä vaatii, uusien rakennusten rakentaminen näkemä- ja suoja-alueelle voidaan kieltää (*rakentamisrajoitus*). Poikkeus rakentamisrajoituksesta voidaan myöntää, mikäli poikkeaminen ei huomattavasti vaaranna liikenneturvallisuutta. Poikkeamiseen sovelletaan muuten, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) säädetään vähäisestä poikkeamisesta rakennusluvan yhteydessä.

6 §

Tieoikeus muun kuin kiinteistön hyväksi

Jos ennestään oleva tie on jollekin taholle tärkeä tämän elinkeinon harjoittamista tai muuta toimintaa varten, on tiehen perustettava toiminnanharjoittajan hyväksi tieoikeus, jos tien rakenne on kyseiseen liikenteeseen soveltuva eikä tien käyttämisestä aiheudu huomattavaa haittaa millekään kiinteistölle, muulle rekisteriyksikölle tai tieosakkaalle taikka 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yleisen edun loukkausta.

Ennestään olevaan tiehen voidaan valtion tai kunnan hyväksi toimituksessa perustaa tieoikeus yleisen liikenteen käyttöä varten, jos tämä on tärkeää liikenteen tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi ja 1 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät sekä tietä koskien asioiden hoitamiseksi on perustettu tiekunta.

7 §

Tieosakkaaksi velvoittaminen

Tieoikeus voidaan hakemuksesta perustaa kiinteistön hyväksi vastoin kiinteistönomistajan tahtoa, jos kiinteistö on kokonaan tai osaksi yksityistien vaikutusalueella siten, että tietä tarvitaan tai voidaan käyttää kiinteistön liikennetarpeisiin.

Vastoin kiinteistönomistajan tahtoa ei kuitenkaan voida perustaa tieoikeutta kiinteistön hyväksi niin kauan kuin tietä ei käytetä kiinteistöä varten. Jos omistaja ilmoittaa kiinteistön puolesta luopuvansa tien käyttämisestä kiinteistölle johtavan toisen kulkuyhteyden vuoksi tai muusta tällaisesta syystä, ei kiinteistön hyväksi voida perustaa tieoikeutta.

Valtion hyväksi voidaan perustaa tieoikeus vastoin tämän tahtoa, jos 6 §:n 2 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät ja jos tietä merkittävässä määrin käytetään yleiseen liikenteeseen, joka liittyy maantiehen tai valtion hallinnoimaan kohteeseen liikkumiseen.

8 §

Muun oikeuden perustaminen yksityistien yhteyteen

Kiinteistön hyväksi voidaan yksityistien yhteyteen perustaa pysyvä oikeus:

1) puutavaran varastoimiseksi tarpeelliseen alueeseen (*varastoalue*), jos se on kiinteistöltä tapahtuvan puutavaran kuljetuksen vuoksi tärkeää;

2) autopaikkaa varten tarvittavaan alueeseen (*autopaikka-alue*), jos tien rakentaminen kiinteistölle asti ei ole kohtuullisesti mahdollista ja autopaikka-alue on kiinteistön tarkoituksenmukaista käyttämistä varten tärkeä;

3) venevalkamaa ja -laituria varten tarpeelliseen alueeseen (*venevalkama-alue*), jos kiinteistön ja tien välissä on tieyhteyden estävä vesialue.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen oikeuksien perustamiseen sovelletaan, mitä 4 §:ssä säädetään tieoikeuden perustamisesta.

9 §

Oikeuden perustaminen määräaikaisena tai muutoin rajoitettuna

Tieoikeus tai 8 §:ssä tarkoitettu oikeus voidaan perustaa määräaikaisena, jos tieoikeuden perustamista pysyvänä ei olosuhteiden odotettavissa olevan muuttumisen vuoksi tai muusta erityisestä syystä ole pidettävä tarkoituksenmukaisena. Tällöin on määrättävä ajankohta, johon saakka määräaikainen tieoikeus on voimassa. Tarvittaessa voidaan määrätä myös tapahtuma, jonka johdosta määräaikainen tieoikeus lakkaa ennen määräajan päättymistä.

Jos tieoikeutta tai 8 §:ssä tarkoitettua oikeutta ei voida perustaa siitä aiheutuvan huomattavan haitan vuoksi, oikeus voidaan kuitenkin perustaa, jos haitta on vältettävissä asettamalla tienpidolle ja tien käytölle tarpeelliset rajoitukset.

10 §

Yksitystien siirtäminen ja tien käyttämistä rajoittavien määräysten antaminen ja muuttaminen

Tieoikeutta voidaan muuttaa ja sen perusteella rakennettu tie saadaan siirtää 4 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä olosuhteiden muuttumisen johdosta, jos:

1) tien siirtämisellä voidaan poistaa tiestä tai sen käyttämisestä aiheutuva haitta tai vähentää sitä;

2) tieosakas saisi huomattavaa hyötyä kulkuyhteyden lyhentymisestä; tai

3) tien siirtäminen on liikenneturvallisuuden vuoksi välttämätöntä.

Kiinteistön omistajan hakemuksesta tehtävä tien siirto hänen kiinteistölleen aiheutuvan 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun haitan poistamiseksi tai vähentämiseksi toteutetaan siirtämällä tie toiseen paikkaan hänen omistamallaan alueella. Erityisestä syystä tie voidaan siirtää muuallekin.

Tieosakkaat voidaan velvoittaa osallistumaan siirtämisen kustannuksiin tieyksikköjensä mukaisessa suhteessa tai muutoin ottaen huomioon kiinteistön omistajalle tien siirrosta

aiheutuva erityinen hyöty tai erityisestä syystä 1 momentissa tarkoitettua haittaa aiheuttava tien käyttö.

Olosuhteiden muuttumisen johdosta voidaan antaa uusia 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tien käyttämistä rajoittavia määräyksiä taikka muuttaa aikaisemmin annettuja määräyksiä, jos siten voidaan poistaa olosuhteiden muuttumisen johdosta tiestä tai sen käyttämisestä aiheutuva haitta tai vähentää sitä.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään tiestä, sovelletaan myös 8 §:ssä tarkoitettuihin oikeuksiin perustuviin alueisiin.

11 §

Tieoikeuksien uudelleen järjestely olosuhteiden tai tienkäytön muuttumisen johdosta

Jos olosuhteiden muuttumisen johdosta liikenne kiinteistölle taikka 6 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu tien käyttö on tarkoituksenmukaisemmin järjestettävissä toisen ennestään olevan tien kautta, voidaan kiinteistölle tai 6 §:ssä tarkoitettulle taholle antaa 4 tai 6 §:ssä säädettyin edellytyksin vastaava tieoikeus tällaiseen tiehen ja aikaisemmin annettu tieoikeus samalla lakkauttaa.

Milloin tieosakkaan tienkäyttö on muuttunut siten, että siitä aiheutuu kohtuutonta haittaa kiinteistölle, jonka alueella tie on, tai jollekin tieosakkaalle, voidaan tieoikeus lakkauttaa, jos lakkautettavan tieoikeuden sijaan samalla annetaan tieoikeus toiseen ennestään olevaan tiehen tai uuden tien tekemistä varten.

Jos kohtuutonta haittaa ei voida poistaa 2 momentissa tarkoitettuun järjestelyyn ja jos tieoikeus on välttämätön haittaa aiheuttavan tieosakkaan kiinteistön tarkoituksenmukaista käyttämistä varten taikka 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toiminnan harjoittamista varten, on kiinteistön omistajan tai 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toiminnanharjoittajan korvattava tien käytössä tapahtuneesta muutoksesta johtuva lisähaitta. Korvauksesta päätetään yksityistietoimituksessa.

12 §

Yksityistien ja eräiden alueiden sekä oikeuksien lakkauttaminen

Yksityistie sekä varasto-, autopaikka- ja venevalkama-alue taikka niiden osa voidaan lakkauttaa, jos olosuhteet ovat muuttuneet niin, että edellytyksiä tietä tai sen osaa varten perustettavan tieoikeuden tai 8 §:ssä tarkoitettua oikeuden perustamiseen ei enää ole eikä tie tai sen osa taikka 8 §:ssä tarkoitettu oikeus ole kenellekään tieosakkaalle välttämätön. Vastaavasti näkemä- ja suoja-alue tai niiden osa voidaan lakkauttaa, jos olosuhteet ovat muuttuneet niin, että 5 §:n 2 momentissa säädettyjä edellytyksiä suoja- ja näkemäalueen perustamiseen ei enää ole.

Yksityistie, varasto-, autopaikka- ja venevalkama-alue, näkemä- ja suoja-alue taikka niiden osa voidaan lakkauttaa myös, jos yleinen tarve sitä vaatii. Jos tällaisesta lakkauttamisesta aiheutuu kulkuyhteyksien katkeaminen, uudet kulkuyhteydet on järjestettävä antamalla niitä varten tarpeelliset oikeudet.

Yksittäinen tieoikeus tai 8 §:ssä tarkoitettu oikeus voidaan lakkauttaa myös tieosakkaan vaatimuksesta, jos oikeutta ei enää tarvita kiinteistöä tai 6 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua tienkäyttöä varten uuden kulkuyhteyden tai muun olosuhteissa tapahtuneen olennaisen muutoksen johdosta.

Jos tieosakas on hakenut tieoikeuden lakkauttamista kulkuyhteyden tarkoituksenmukaisemmaksi järjestämiseksi toisen ennestään olevan yksityistien kautta, voidaan tieoikeuden lakkauttaminen tehdä myös siten ehdollisena, että lakkauttaminen tulee voimaan vasta, kun tieosakas saa tieoikeuden toiseen yksityiseen tiehen.

Jos tie tai sen osa lakkautetaan, siirtyy tienä ollut alue korvauksetta alueen omistajan hallintaan.

13 §

Yksityistien lakkaaminen ja muuttuminen kaduksi

Yksityistie tai sen osa lakkaa, kun sen liikennettä välittämään tarkoitettun kadun rakentamista tai parantamista koskeva maankäyttö- ja rakennuslain 86 §:n 3 momentissa tarkoitettu kadunpitopäätös on tehty. Kadunpitopäätöksessä on määrättävä, mitkä tiet tai tienosat lakkaavat. Kunnan on pyydettäessä annettava tieosakkaalle ja tiekunnalle tietoa kunnan tiedossa olevasta maankäytön toteutumistilanteesta siltä osin kuin sillä on vaikutusta kadunpitovelvollisuuden alkamiseen.

Kunnan kadunpitovelvollisuuden alettua sellaisen kadun osalta, jolle yksityistien tai sen osan liikenne on tarkoitettu siirtyväksi, tai kunnan ryhdyttyä sellaista katua rakentamaan, kunnan on otettava tällaisen kaduksi muuttuvan yksityistien tai sen osan tienpito hoidettavakseen. Tieosakkaalla tai tiekunnalla on oikeus saattaa kysymys kunnan velvollisuudesta ottaa tienpito hoidettavakseen toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen käsiteltäväksi ja se voi uhkasakolla velvoittaa kunnan täyttämään sanotun velvollisuuden.

Jos lakkaavan yksityistien tiealue ei kuulu 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun katuun, sovelletaan, mitä 12 §:n 5 momentissa säädetään.

14 §

Sopimukseen perustuva oikeus tiehen

Jos oikeus tehdä tie toisen kiinteistön kautta tai käyttää ennestään olevaa tietä taikka 8 §:ssä tarkoitettu oikeus perustuu osapuolten välillä tehtyyn sopimukseen, sitoo sopimus ainoastaan niitä, jotka ovat sen tehneet tai hyväksyneet taikka ovat näiden perillisiä.

Tällaiseen sopimukseen perustuvaan oikeuteen sovelletaan, mitä tässä laissa tieoikeuden, tien tai sen osan sekä 8 §:ssä tarkoitettun oikeuden lakkauttamisesta säädetään.

15 §

Oikeus korvaukseen

Kiinteistön omistajalla, erityisen oikeuden haltijalla ja tieosakkaalla on oikeus saada korvaus tässä laissa tarkoitettun oikeuden perustamisesta, muuttamisesta tai lakkauttamisesta taikka muusta tähän lukuun perustuvasta toimenpiteestä aiheutuneesta vahingosta, haitasta tai kustannuksesta. Erityisen oikeuden haltijalle maksettava korvaus on otettava huomioon kiinteistön omistajalle tulevaa korvausta määrättäessä.

Oikeutta korvauksen saamiseen ei kuitenkaan ole, jos on sovittu tai ilmeisesti edellytetty, ettei korvausta makseta. Oikeutta korvaukseen ei ole myöskään yksityistietoimituksessa tietä varten osoitetulla alueella suoritettujen toimenpiteiden johdosta, jos niihin on ryhdytty vasta alueen tietarkoitukseen osoittamisen jälkeen. Korvaus on tällöin määrättävä sellaiseksi, miksi se olisi muodostunut, jos toimenpiteitä ei olisi suoritettu.

Edellä 5 §:n 4 momentissa säädetystä rakentamisrajoituksesta aiheutuvasta haitasta voidaan korvausta määrätä suoritettavaksi vain, jos haitta on erittäin huomattava.

16 §

Korvausvastuu

Velvollinen 15 §:n mukaisen korvauksen suorittamiseen on se, joka hyötyy toimenpiteestä.

Korvaukset, jotka johtuvat 11 §:n 1 momentin mukaisista toimenpiteistä, maksaa se, joka on vaatinut toimenpiteen suorittamista. Korvaukset, jotka johtuvat 11 §:n 2 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä, maksaa se, jonka tienkäytön vuoksi toimenpiteen suo-

rittaminen on ollut tarpeen. Erityisestä syystä voidaan myös muu asianosainen määrätä osallistumaan korvausten suorittamiseen.

Korvaukset haitoista, vahingoista ja kustannuksista, jotka aiheutuvat 12 §:n 2 momentissa tarkoitettusta yleisen tarpeen vuoksi tapahtuvasta tien, eräiden alueiden tai niiden osien lakkauttamisesta sekä uusien kulkuyhteyksien järjestämisestä, on määrättävä sen maksettavaksi, joka on lakkauttamista hakenut tai vaatinut. Asianosaisten kustannuksiin sovelletaan lisäksi, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 82 §:ssä säädetään välttämättömistä edunvalvontakustannuksista.

17 §

Korvauksen määrääminen

Asianosaiset, joita korvaus koskee, saavat sopia korvauksen määrästä ja muista korvaukseen liittyvistä kysymyksistä. Sopimuksella ei saa kuitenkaan loukata kenenkään oikeutta. Korvauksia koskeva sopimus sitoo myös sitä, jolle asianosaisten oikeus kiinteistöön siirtyy. Jollei korvauksesta sovita, siitä määrätään yksityistietoimituksessa.

Korvauksen arvioimisessa ja maksettavaksi määräämisessä noudatetaan muilta osin, mitä kiinteistömuodostamislaissa korvauksista säädetään.

18 §

Tieoikeutta ja muita tiehen liittyviä oikeuksia koskeva päätöksenteko

Tieoikeuden ja 8 §:ssä tarkoitettujen oikeuden perustamisesta, muuttamisesta ja lakkauttamisesta sekä muista tässä luvussa säädettyistä asioista päätetään yksityistietoimituksessa.

Ennestään rasitetun kiinteistön kohdalla yksityistien oikaisemista, leventämistä tai muuta parantamista varten tarpeellinen alue muuttuu tiealueeksi ilman yksityistietoimitustakin, jos kiinteistön omistaja on antanut suostumuksen tällaiseen toimenpiteeseen. Samalla oikaisun vuoksi tarpeettomaksi käynyt tiealueen osa lakkaa olemasta tiealuetta.

Jos tielle on perustettu tiekunta, myös tiekunta voi myöntää tieoikeuden ennestään olevaan tiehen ja tieoikeuden muun kuin kiinteistön hyväksi sekä lakkauttaa 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua yksittäisen tieoikeuden tai 8 §:ssä tarkoitettua oikeuden. Jos korvauskysymyksistä ei tällöin sovita, voi asianosainen saattaa korvauskysymyksen yksityistietoimituksessa ratkaistavaksi. Jos tielle ei ole perustettu tiekuntaa, voidaan yksittäinen tieoikeus tai 8 §:ssä tarkoitettu oikeus lakkauttaa myös kiinteistörekisterinpitäjälle tehtävän ilmoituksen perusteella.

Luvan 5 §:n 3 momentissa tarkoitettuun rakennuksen, rakennelman tai kasvillisuuden poistamiseen, milloin asia ei tule ratkaistavaksi muusta syystä vireillä olevassa yksityistietoimituksessa, sekä poikkeuksen 5 §:n 4 momentissa tarkoitettua rakentamisrajoituksesta myöntää kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätöksestä perittävään maksuun sovelletaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslain 145 §:ssä säädetään maksusta.

3 luku

Tienpito ja tien käyttäminen

19 §

Tien rakentaminen

Tie on rakennettava sitä varten perustettujen tieoikeuden mukaisesti.

Siltä osin kuin tieoikeutta perustettaessa ei ole annettu tarkempia määräyksiä, tie on rakennettava siten, että sen tarkoitus saavutetaan edullisesti ja että tiestä tai sen käyttämis-

tä ei aiheudu kenellekään tarpeetonta haittaa tai häiriötä taikka tarpeetonta haittaa ympäristölle tai muuta yleisen edun loukkausta. Rakentamisessa on otettava huomioon myös liikenneturvallisuus.

Tien rakentamisessa on tämän lain lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa (1096/1996), vesilaissa (587/2011), muinaismuistolaisissa (295/1963), metsälain (1093/1996) 3 luvussa, ympäristönsuojelulaissa (527/2014) sekä muussa laissa säädetään. Jos tien rakentamiseen tai käyttämiseen muun lain mukaan vaaditaan viranomaisen lupa, tien rakentamiseen ei saa ryhtyä, ennen kuin lupa on myönnetty.

20 §

Määräaika sekä kustannusarvio ja suunnitelma tien rakentamisesta

Tieoikeutta perustettaessa voidaan asettaa määräaika, jonka kuluessa tie on rakennettava valmiiksi. Määräajan asettaminen ei kuitenkaan estä tien rakentamista määräajan kulumisen jälkeen. Jos määräaika ei ole asetettu, tie on rakennettava tieosakkaiden liikennetarpeen sitä vaatiessa.

Kun perustetaan tieoikeus uuden tien rakentamista varten, on tarvittaessa laadittava kustannusarvio ja suunnitelma tien rakentamisesta. Milloin 1 momentissa tarkoitettu määräaika asetetaan, kustannusarvio ja suunnitelma on kuitenkin aina laadittava.

21 §

Tien rakentaminen Natura 2000 -verkostoon sisältyvällä alueella tai sen läheisyydessä

Jos tien rakentaminen merkittävästi heikentäisi niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää luonnonsuojelulaissa tarkoitettuun Natura 2000 -verkostoon, eikä tien rakentamiselle olisi muutoin estettä, yksityistietoimituksen toimitusmiesten on yhteistyössä toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa pyrittävä löytämään tien rakentamiselle sellainen vaihtoehto, jossa valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon sisällytettäväksi ehdottamalle tai siihen sisällytetylle alueelle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Jos tien rakentaminen kohtuullisin lisäkustannuksin tien käyttäjän tarpeita tyydyttävästi palvelevalla tavalla ei ole mahdollista, valtio on vaadittaessa velvollinen korvaamaan haitan tai lunastamaan alueen, jonka hyväksi tieoikeutta on haettu perustettavaksi.

Natura 2000 -verkostosta säädetään muilta osin luonnonsuojelulain 10 luvussa. Tien rakentamisen kokonaan estymisestä aiheutuva 2 momentissa tarkoitettu haitan korvaaminen tai alueen lunastaminen käsitellään ja ratkaistaan luonnonsuojelulain 53 §:n 3 momentin mukaisesti.

22 §

Tien rakentamisen tai siirtämisen esteenä olevat rakennelmat

Jos laite tai rakennelma taikka sellainen erillinen rakennus, jota ei käytetä asuntona, on uuden tien rakentamisen tai tien siirtämisen esteenä niin, että tien tekeminen laitetta, rakennelmaa tai rakennusta siirtämättä aiheuttaisi kustannusten merkittävää nousua tai huomattavaa hankaluutta, eikä siirtämisestä aiheudu vahinkoa tai merkittävää haittaa sen omistajalle, yksityistietoimituksessa voidaan antaa oikeus siirtää laite, rakennelma tai rakennus soveliaaseen paikkaan. Omistajan vaatimuksesta rakennus voidaan myös määrätä lunastettavaksi.

23 §

Teettämisuhta

Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tieosakkaan, tiekunnan tai sellaisen kiinteistön omistajan, jonka kiinteistöä tieoikeus koskee, hakemuksesta tehostaa tämän lain nojalla annettua lainvoimaista tienpitoa koskevaa toimenpidettä koskevaa yksityistietoimituksen päätöstä tai tuomiota teettämisuhtalla, jos toimenpiteeseen velvollinen ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin yksityistietoimituksessa asetetussa määräajassa. Jos toimenpiteeseen velvollinen on tiekunta, on ennen teettämisuhan määräämistä täytäntöön pantavaksi toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi ja, jos tienpitoa koskevaa asiaa ei ole käsitelty tiekunnan kokouksessa, sille on varattava tilaisuus antaa määräajassa lausuntonsa asiasta.

Jos toimenpiteeseen velvollinen ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin teettämisuhan asettamispäätöksessä asetettuun määräaikaan mennessä, hakijan on teettämisuhan määräämiseksi täytäntöön pantavaksi ilmoitettava tästä toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Teettämisuhta määrätään täytäntöön pantavaksi oikeuttamalla hakija tai muu yksityinen tekemään tai teettämään yksityistietoimituksen päätöksessä määrätty toimenpiteet niihin velvollisen kustannuksella.

Teettämisuhtaan sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

24 §

Tien kunnossapito

Tie on pidettävä tieosakkaiden liikennetarpeen edellyttämässä kunnossa niin, että kunnossapidosta ei aiheudu tieosakkaalle kohtuuttomia kustannuksia, että tiestä tai sen käytämisestä ei aiheudu kenellekään tarpeetonta haittaa tai häiriötä taikka tarpeetonta haittaa ympäristölle tai muuta yleisen edun loukkausta. Kunnossapidossa on otettava huomioon myös liikenneturvallisuus.

Jos tie tai sen osa ei ole kenellekään tieosakkaalle välttämätön talvella, talvikunnossapito voidaan siltä osin jättää tekemättä.

Tien kunnossapidossa on tämän lain lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa, vesilaissa, muinaismuistolaisissa, metsälain 3 luvussa, ympäristönsuojelulaissa sekä muussa laissa säädetään. Jos tien kunnossapitoon liittyvään toimenpiteeseen muun lain mukaan vaaditaan viranomaisen lupa, toimenpiteeseen ei saa ryhtyä, ennen kuin lupa on myönnetty.

25 §

Liikenteen ohjauslaitteen asettaminen

Tielle on asetettava tieosakkaiden liikennetarpeiden, liikenneturvallisuuden ja tiestä aiheutuvien haittojen tarpeellisen ehkäisemisen kannalta välttämättömät liikenteen ohjauslaitteet.

Liikenteen ohjauslaitteen asettamisesta tielle säädetään muilta osin tieliikennelaissa (267/1981).

26 §

Liittymät ja tasoristeys

Toisen yksityistien tai kiinteistön liittämistä yksityistiehen vastaa liittyjä. Liittyjä on velvollinen tekemään ja pitämään kunnossa tällaisen liittymän. Jos velvollisuuden laiminlyönnistä aiheutuu ilmeistä vaaraa yksityistien liikenteelle, kunnossapidolle tai liikenneturvallisuudelle eikä liittyjä kehotuksesta huolimatta ole ryhtynyt tarpeellisiin toimenpi-

teisiin, voi tiekunta, tai jos sellaista ei ole perustettu, tieosakkaat ottaa työn tehdäkseen liittäjän kustannuksella.

Yksityistien liittamisestä maantiehen säädetään maantielaisissa (503/2005). Yksityistien ja rautatien tasoristeyksestä säädetään ratalaisissa (110/2007).

27 §

Tieosakkaiden tienkäyttö

Tieoikeutta on käytettävä niin, ettei siitä aiheudu tielle tai millekään kiinteistölle tarpeetonta haittaa. Tieosakkaalla ei ole oikeutta poiketa 9 §:ssä tarkoitetuista määräyksistä ja rajoituksista ilman rasitetun kiinteistön omistajan lupaa.

28 §

Muiden kuin tieosakkaiden oikeus käyttää tietä

Muiden kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuva yksityistien käyttäminen säännöllisiin ja tilapäisiin kuljetuksiin, säännölliseen kulkemiseen sekä tien kunnossapitokustannuksia selvästi lisäävän toimintaan on luvanvaraista. Lupaa tien käyttämiseen ei kuitenkaan tarvita jokamiehen oikeuden nojalla tapahtuvaan kulkemiseen tai välttämättömien viranomaistehtävien tai postilain (415/2011) mukaisen yleispalvelun toteuttamisen edellyttämään tienkäyttöön.

Lupa 1 momentissa tarkoitettuun tienkäyttöön voidaan antaa määräajaksi tai toistaiseksi. Toistaiseksi annettu lupa voidaan peruuttaa. Määräaikainen lupa voidaan peruuttaa, jos lupaehtoja ei noudateta tai käyttömaksua makseta.

Luvanvaraisesta tien käytöstä on suoritettava korvauksena käyttömaksu, jollei muuta sovita. Joka 1 momentin vastaisesti käyttää tietä, on velvollinen vaadittaessa suorittamaan tien käytöstä käyttömaksun. Käyttömaksun suuruudesta säädetään 38 §:ssä ja määrittämisestä 41 §:ssä.

Luvan 1 momentissa tarkoitettuun säännölliseen tienkäyttöön antaa tiekunta, tai, jos sellaista ei ole perustettu, tieosakkaat. Luvan tilapäiseen tienkäyttöön voi antaa myös tiekunnan toimitsijamies tai hoitokunta taikka tieosakas, jos tiekuntaa ei ole perustettu. Jos muulla kuin tieosakkaalla on välttämätön tarve käyttää tietä, eikä hänelle myönnetä siihen lupaa, lupa voidaan kuitenkin myöntää yksityistietoimituksessa.

29 §

Tien käytön kieltäminen ja rajoittaminen sekä tien sulkeminen

Tiekunta tai, jos sellaista ei ole perustettu, tieosakkaat voivat kieltää kaikilla tai joillakin moottori- tai hevosajoneuvoilla tapahtuvan tien käytön muilta kuin tieosakkailta tai rajoittaa tien käyttöä. Tällainen kieltäminen tai rajoitus ei ole esteenä tieosakkaan kiinteistölle kulkemiseen luvallisissa asioissa eikä estä tieosakasta taikka, jos osakkaat muodostavat tiekunnan, toimitsijamiestä tai hoitokuntaa antamasta edellä 28 §:ssä tarkoitettua lupaa tien tilapäiseen käyttämiseen, jos siihen on painavia syitä. Sellaisen tien käytön kieltämisestä tai rajoittamisesta, jonka kunnossapitoa valtio tai kunta avustaa, säädetään 85 §:ssä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kieltäminen tai rajoitus on annettava tiedoksi asettamalla tien varteen asianmukainen liikennemerkki tai muu liikenteen ohjauslaite.

Kiinteistön omistaja ei saa asettaa kiinteistöllään olevalle yksityistielle sulkulaitetta, jollei tiekunta tai, jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaat anna siihen suostumustaan. Jos sulkulaitteen asettamiseen ei ole annettu suostumusta, yksityistietoimituksessa voidaan kuitenkin myöntää kiinteistön omistajalle oikeus sulkulaitteen asettamiseen, jos se on kiinteistön käytölle liikenteestä aiheutuvan haitan tai liikenneturvallisuuden taikka muun erityisen syyn vuoksi tarpeen. Sulkulaitteen asettajan on huolehdittava siitä, että tieosak-

kailla on mahdollisuus käyttää tietä sulkulaitteesta huolimatta. Sellaisen tien sulkemisesta, jonka kunnossapitoa valtio tai kunta avustaa, säädetään 85 §:ssä.

30 §

Yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaminen tiealueelle

Tiealueen tiekäyttöön ottamisen jälkeen suostumuksen kiinteistöä tai yhdyskuntaa palvelevan maahan sijoitettavan johdon ja sellaiseen liittyvän vähäisen laitteen sijoittamiseen antaa tiekunta tai, jos sellaista ei ole perustettu, tieosakkaat. Kiinteistön omistajan suostumusta ei tällöin tarvita.

Jos tien fyysinen sijainti poikkeaa tieoikeutta perustettaessa määritellystä tiealueesta, pidetään tiealueena maastossa sijaitsevaa tosiasiallisesti tiekäyttöön otettua aluetta, jos tien sijainti on vakiintunut eikä siitä ole osapuolten kesken erimielisyyttä.

Muilta osin 1 momentissa tarkoitettujen laitteiden sijoittamiseen sekä niiden muuttamiseen, poistamiseen ja sijoittamisesta maksettavaan korvaukseen sovelletaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslain 161 ja 162 §:ssä sekä sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 28 luvussa säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen tiekunnan puolesta antaa toimitsijamies tai hoitokunta. Ennen suostumuksen antamista toimitsijamiehen tai hoitokunnan on ilmoitettava asiasta tieosakkaille. Ilmoitus on toimitettava tieosakkaille niin kuin tiekunnan kokouskutsu 61 §:n 1 momentin mukaan on toimitettava. Jos joku tieosakkaista vastustaa sijoittamista 21 päivän kuluessa toimitsijamiehen tai hoitokunnan ilmoituksen antamisesta, asiasta on päätettävä tiekunnan kokouksessa. Jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaat päättävät suostumuksen antamisesta yhdessä.

31 §

Alueen käyttäminen tilapäisesti tienä

Jos yksityistien käyttö on tulvan, sortuman, maanvieremän, tiealueella olevaa johtoa koskevan kaivutyön tai muun sellaisen syyn takia väliaikaisesti estynyt, voidaan antaa oikeus ottaa toisen aluetta tilapäisesti tiekäyttöön (*tilapäinen kulkutie*). Edellytyksenä on, ettei tilapäisestä kulkutiestä aiheudu millekään kiinteistölle huomattavaa haittaa tai 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yleisen edun loukkausta.

Jos välttämätöntä kuljetusta ei voida järjestää ennestään olevan tien kautta, voidaan kuljetusta varten antaa oikeus ottaa tilapäisesti käyttöön toisen aluetta (*tilapäinen kuljetusreitti*), mikäli siitä ei aiheudu millekään kiinteistölle huomattavaa haittaa tai 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yleisen edun loukkausta.

Ellei asiasta ole osapuolten kesken sovittu, oikeus 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun toisen alueen tilapäiseen käyttämiseen annetaan yksityistietoimituksessa. Jos tarve tilapäiselle kulkutielle on yllättävä ja äkillinen, ja tilapäinen kulkutie on kiinteistöjen liikennetarpeen kannalta välttämätön, tilapäistä kulkutietä varten tarvittavan alueen saa ottaa käyttöön ilman kiinteistön omistajan tai erityisen oikeuden haltijan suostumusta taikka yksityistietoimituksessa annettua oikeutustakin.

32 §

Väliaikainen kulkuoikeus

Sille, joka hallitsee määrättyä aluetta sitä omistamatta, voidaan antaa määräajaksi tai enintään siksi ajaksi, kun hallinta jatkuu, kulkuoikeus tietä myöten tai muutoin toisen alueen kautta, jos se on hänelle kulkuyhteyden saamiseksi välttämätöntä eikä siitä aiheudu millekään kiinteistölle huomattavaa haittaa tai 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yleisen

edun loukkausta. Ellei asiasta ole osapuolten kesken sovittu, kulkuoikeus annetaan yksityistietoimituksessa.

Jos yksityistietoimituksessa on kysymys tieoikeuden myöntämisestä tai sen ratkaisemisesta, onko jollakin tieoikeus tai sitä vastaava muuhun lakiin perustuva käyttöoikeus tiehen, voidaan yksityistietoimituksessa myöntää väliaikainen kulkuoikeus tällaiseen tiehen tai muutoin toisen alueen kautta sille, jonka omistaman kiinteistön hyväksi tai jonka elinkeinon harjoittamista varten tieoikeutta on yksityistietoimituksessa haettu, jos se on kulkuyhteyden saamiseksi välttämätöntä eikä siitä aiheudu millekään kiinteistölle huomattavaa haittaa tai 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yleisen edun loukkausta. Väliaikainen kulkuoikeus lakkaa olemasta voimassa, kun edellä tarkoitettu yksityistietoimitus on saanut lainvoiman, jollei kulkuoikeutta myönnettäessä ole sen voimassaolosta toisin määrätty. Kulkuoikeus voidaan määrätä olemaan voimassa enintään vuoden siitä, kun mainittu yksityistietoimitus on saanut lainvoiman.

Määräalan kulkuyhteytenä saa käyttää emäkiinteistön tieoikeutta 1 momentissa tarkoitettua kulkuoikeutta hakematta siihen saakka, kunnes määräalan lohkominen on merkitty kiinteistörekisteriin.

33 §

Korvaukset

Edellä 22 §:n 1 momentissa tarkoitettua laitteen, rakennelman tai rakennuksen omistajalla on oikeus korvaukseen siirtämisestä tai, jos rakennusta on vaadittu lunastettavaksi, lunastuksesta aiheutuvasta vahingosta, haitasta tai kustannuksesta. Oikeutta korvauksen saamiseen ei kuitenkaan ole, jos on sovittu tai ilmeisesti edellytetty, ettei korvausta makseta.

Alueen käyttämisestä 31 §:ssä tarkoitettuna tilapäisenä kulkutienä ja tilapäisenä kuljetusreitteinä, tien käyttämisestä 32 §:n mukaisen väliaikaisen kulkuoikeuden nojalla sekä aiheutuvasta haitasta ja vahingosta on suoritettava kohtuullinen korvaus.

Velvollinen 1 ja 2 momentissa tarkoitettua korvauksen maksamiseen on se, joka hyötyy toimenpiteestä.

Asianosaiset, joita korvaus koskee, saavat sopia korvauksen määrästä ja muista korvaukseen liittyvistä kysymyksistä. Sopimuksella ei saa kuitenkaan loukata kenenkään oikeutta. Korvauksia koskeva sopimus sitoo myös sitä, jolle asianosaisten oikeus kiinteistöön siirtyy. Jollei korvauksesta sovita, siitä määrätään yksityistietoimituksessa. Korvaus 32 §:n 2 momentissa tarkoitettua väliaikaisesta kulkuoikeudesta ratkaistaan kuitenkin ensisijaisesti siinä yksityistietoimituksessa, jossa kulkuyhteys muutenkin on ratkaistavana. Korvauksen arvioimisessa ja maksettavaksi määrittämisessä noudatetaan, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa korvauksista säädetään.

4 luku

Tienpitovelvollisuus

34 §

Tienpitovelvollisuus

Yksitystiehen tieoikeuden saanut on velvollinen tieosakkaana osuutensa mukaan osallistumaan kyseisen yksityistien tienpitoon. Tienpitovelvollisuus alkaa, kun tieoikeus perustetaan ja päättyy, kun tieoikeus lakkaa.

Tienpitovelvollisuuden jakaminen ja tieyksiköt

Tienpitovelvollisuus ja siitä aiheutuvat kustannukset jaetaan tieosakkaiden kesken tieyksikköjen perusteella. Tieyksiköt vahvistetaan tieosakkaiden kesken tieyksikkölaskelmassa. Tienpitovelvollisuus jaetaan ja tieyksiköt lasketaan tieosakkaiden kesken sen hyödyn mukaan, jonka tien kullekin osakkaalle katsotaan tuottavan. Hyötyä arvioitaessa otetaan huomioon tieosakkaan tiedossa oleva tien käytön määrä ja laatu koko yksityistien pituudelta kuluvalta hetkellä ja tulevaisuudessa sekä tieosakkaan mahdollisesta elinkeinon harjoittamisesta johtuva tien käyttö.

Jos tienpito tuottaa joltakin tien osalta sellaista hyötyä, joka ei tule kaikkien tieosakkaiden hyväksi tai jos tiekunta on päättänyt suorittaa tienpidon joltakin tien osalta korkeampaa tai matalampaa tasoa vastaavana kuin yksityistiellä muuten, voidaan tienpitovelvollisuuden jakamiseksi määrätä eri tieyksiköt ottaen kuitenkin huomioon, mitä 19 ja 24 §:ssä tien rakentamisesta ja kunnossapidosta säädetään.

Tienpitovelvolliselle tieosakkaalle on määrättävä tieyksiköt vahvistamalla tarpeelliset tieyksikkölaskelman muutokset, kun annetaan tieoikeus ennestään olevaan tiehen. Jos tila, jolla on oikeus tiehen, on ositettu, on uusille tiloille samoin määrättävä tieyksiköt, mikäli nämä ovat osittamisessa saaneet tieoikeuden.

Tieosakkaan tulee ilmoittaa tienkäytössään tapahtuneista tai tapahtuvista muutoksista ja mahdollisista osakaskiinteistöjen ja määräälojen kaupoista tiekunnan toimielimelle tai, jos tiekuntaa ei ole perustettu, muille tieosakkaille. Tieyksiköistä, tieyksikkölaskelmasta ja niiden muutoksista päätetään yksityistietoimituksessa, tiekunnan kokouksessa tai järjestäytymättömällä tiellä osakkaiden kesken.

Tieyksiköinnin muuttaminen

Jos tienpitovelvollisuuteen tai sen jakoon vaikuttavat seikat ovat olennaisesti muuttuneet, on tieosakkaan vaatimuksesta tieyksikköjen jakoon tehtävä tarpeelliset muutokset tieyksikkölaskelmassa.

Jos tieyksikkölaskelma on ollut voimassa vähintään viisi vuotta muuttumattomana, on tieosakkaalla 1 momentissa säädetystä edellytyksestä riippumatta oikeus vaatia, että jako toimitetaan kokonaan uudelleen.

Tiemaksu

Tieyksiköiden perusteella määrätään tiemaksut, jotka peritään tieosakkailta tienpitoon liittyvien kustannusten kattamiseksi.

Yksityistietoimituksessa tai tiekunnan kokouksessa voidaan päättää, että tiemaksuun sisältyy tieyksiköiden perusteella määrätyn maksun lisäksi kaikille tieosakkaille määrättävä samansuuruinen perusmaksu, joka kattaa enintään tiekunnan hallinnon hoitamisesta aiheutuvat välittömät kulut. Perusmaksun suuruus on pystyttävä todentamaan.

Mikäli tien rakentamisesta koitua hyöty pääasiallisesti tulee kiinteistön hyväksi vasta myöhemmin, kiinteistön omistajalla on oikeus vaatia, että tien tekemisestä johtuva tiemaksu määrätään hänen kiinteistönsä osalta suoritettavaksi enintään kymmenenä samansuuruisena vuotuismaksuna.

Jos tieosakas vaatii tienpitoa kokonaan tai tietyiltä osin suoritettavaksi ilmeisesti korkeampaa tasoa vastaavana kuin 19 ja 24 §:ssä edellytetään, osakkaan on, tarvittaessa ennakolta, suoritettava siitä aiheutuvat lisäkustannukset.

Käyttömaksu

Edellä 28 §:n 3 momentissa tarkoitettu käyttömaksu on määrättävä sen mukaan kuin katsotaan kohtuulliseksi ottamalla huomioon vastaavanlaisesta tien käytöstä osakkaalle määrättävä tiemaksu ja tien käyttämisestä mahdollisesti johtuva erityinen kunnossapitokustannusten lisääntyminen.

Yksityistietoimituksessa tai tiekunnan kokouksessa voidaan päättää, että käyttömaksuun sisältyy perusmaksu, joka kattaa enintään tiekunnan hallintoasioiden hoitamisesta aiheutuvat välittömät kulut. Perusmaksu on samansuuruinen tiekunnan tieosakkailla ja käyttömaksun piirissä olevilla. Perusmaksun suuruus on pystyttävä todentamaan.

Jos käyttömaksun määräämisperusteet ovat olennaisesti muuttuneet, käyttömaksu on muutettava asianosaisen vaatimuksesta.

Käyttömaksu tiemaksun sijaan

Metsätien tienpitoa varten tarvittavia varoja voidaan kerätä tiemaksujen sijaan tien käytön perusteella suoritettavina käyttömaksuina niiltä, jotka ovat tietä käyttäneet. Käyttömaksujen määräämisperusteet on tällöin vahvistettava ottamalla huomioon erilaisen käytön vaikutus tien kunnossapitokustannuksiin. Käyttömaksu on maksuunpantava kuljetuksen tapahduttua ja suoritettava maksuunpanossa määrättyinä aikana.

Yksityistiehen kuuluvan lautan tai muun erityiskohteen pitoa varten tarvittavia varoja voidaan kerätä tiemaksujen sijaan käytön perusteella suoritettavina käyttömaksuina niiltä, jotka ovat kyseistä lauttaa tai muuta erityiskohdetta käyttäneet.

Jos joku on saanut tieoikeuden muun kuin tämän lain perusteella, voidaan tiemaksun sijasta määrätä käyttömaksu, jos tien käyttö on vain satunnaista. Käyttömaksu on tällöin vuotuismaksu, jollei toisin sovita, ja sen määräämisperusteisiin sovelletaan, mitä 38 §:ssä säädetään.

Jos tieosakas käyttää tietä tilapäisesti tavalla, joka huomattavasti poikkeaa siitä, mikä on otettu huomioon tieyksikköjä määrättäessä, voidaan tällaista tilapäistä tienkäyttöä varten määrätä arvioitua tien käyttöä vastaava käyttömaksu. Maksu voidaan määrätä takautuvasti enintään kolmen vuoden ajalta määräämisajankohdasta lukien.

Korvaus aikaisemmin rakennetusta tiestä

Jos tieosakkaan tai sen, jolla on 32 §:n mukainen väliaikainen kulkuoikeus tai 28 §:n mukainen lupa käyttää tietä käyttömaksua vastaan, katsotaan hyötyvän huomattavasti tien rakentamisesta, joka on tapahtunut viidentoista viimeksi kuluneen vuoden aikana ennen kuin tieoikeus perustettiin tai tieosakkaan tienkäyttö huomattavasti lisääntyi tai käyttömaksut määrättiin, voidaan hänet velvoittaa maksamaan kohtuullinen korvaus tien rakentamisen kustannuksista. Korvausta määrättäessä on otettava huomioon tien rakentamisesta kulunut aika ja tiestä saatava hyöty. Korvausta koskeva asia ratkaistaan, kun tieoikeus perustetaan tai kun tieoikeuden haltijan tienkäyttö lisääntyy tai kun käyttömaksu määrätään.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske sellaista ositettaessa syntynyttä kiinteistöä, jota vastaavalta osalta tienpitovelvollisuus on jo otettu huomioon osittamisen kohteena olleen kiinteistön tienpitovelvollisuutta määrättäessä.

41 §

Tiemaksun ja käyttömaksun määrääminen

Jos yksityistietä varten on perustettu tiekunta, se määrää tiekunnan kokouksessa tiemaksut sekä käyttömaksujen perusteet ja tarvittaessa käyttömaksut.

Tiemaksujen määräämistä varten toimitsijamiehen tai hoitokunnan on laadittava ehdotus maksuunpanoluetteloksi. Maksuunpanoluettelossa perittäväksi ehdotetut tiemaksut jaetaan tieosakkaille tieyksikkölaskelmasta ilmenevän tieyksikkömäärän suhteessa.

Maksuunpanoluettelosta on ilmentävä tieoikeus, jonka perusteella tiemaksu peritään, maksuvelvollinen tieosakas, tieyksikkömäärä sekä tiemaksu eriteltynä niin, että siitä ilmenee tieyksikkömäärän perusteella perittävä tiemaksu sekä mahdollinen perusmaksu ja muut maksut.

Tiemaksut määrää tiekunta kokouksessaan hyväksymällä maksuunpanoluettelon. Jos kokous muuttaa perittävien tiemaksujen kokonaismäärää, sen on samalla tehtävä siitä aiheutuvat muutokset maksuunpanoluetteloon. Tiekunnan kokouksessa voidaan tehdä myös teknisluonteisia oikaisuja maksuunpanoluetteloon. Jos tiekuntaa ei ole perustettu, tiemaksuista päättävät tieosakkaat yhdessä.

Käyttömaksun perusteet hyväksyy tiekunta ja näiden perusteiden mukaisesti tiekunta, toimitsijamies tai hoitokunta määrää käyttömaksun. Toimitsijamies tai hoitokunta perii käyttömaksun. Jos tiekuntaa ei ole perustettu, käyttömaksuista päättävät tieosakkaat yhdessä. Käyttömaksu voidaan määrätä takautuvasti enintään kolmen vuoden ajalta määräämisajankohdasta lukien.

Käyttömaksun suorittamiseen velvollisen on viivytyksettä tien käytön päätyttyä annettava selvitys kuljetetun tavarán määrästä sekä kuljetustavasta ja -ajasta taikka tien muusta käytöstä toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle taikka, jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaille tai sille tieosakkaalle, joka on antanut luvan tien käyttöön. Jos selvitystä ei anneta, maksun suuruus voidaan vahvistaa arvion perusteella.

42 §

Tiemaksun ja käyttömaksun periminen

Tiemaksu peritään maksuunpanoluettelon otteen perusteella ja käyttömaksu maksuunpanoluettelon tai tiekunnan, toimitsijamiehen tai hoitokunnan muutoin vahvistaman määräyksen perusteella samoin kuin niiden erääntymispäivästä suoritettava kuuden prosentin vuotuinen korko ja kohtuulliset perintäkulut. Maksut, korko ja perintäkulut ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Jos käyttömaksusta on erimielisyyttä, on se saatettava tiekunnan kokouksen ratkaistavaksi. Tällöin vasta tiekunnan päätöksen mukainen käyttömaksu on ulosottokelpoinen.

43 §

Korvaus tien kuntoon panemisesta

Jos tieosakas, tai se, jolla on 32 §:ssä tarkoitettu väliaikainen kulkuoikeus tai 28 §:ssä tarkoitettu lupa käyttää tietä käyttömaksua vastaan, on käyttänyt tietä tavalla, jota ei otettu huomioon tieyksikköjä, käyttömaksuja tai 33 §:n 2 momentin mukaista korvausta määrättäessä tai 27 §:n vastaisesti ja joka on huomattavasti lisännyt tien kulumista tai vaurioittanut sitä, hän on velvollinen korvaamaan tien kuntoon panemisesta aiheutuvat lisäkustannukset.

Jos joku, jolla ei ole tieoikeutta tai muuta oikeutta käyttää tietä, 28 §:n vastaisesti käyttää tietä ja vaurioittaa sitä, hän on velvollinen korvaamaan tien kuntoon panemisesta aiheutuvat lisäkustannukset.

44 §

Tieosakkaiden vastuu sitoumuksesta tai velvoitteesta

Yhteisestä tienpitoa varten tehdystä sitoumuksesta tai muusta velvoitteesta ovat vastuussa tieyksiköidensä mukaisessa suhteessa ne, jotka sitoumuksen tai muun velvoitteen syntyhetkellä olivat tieosakkaita.

Jos sitoumuksesta tai velvoitteesta johtuvaa maksua ei ole voitu kokonaan tai osittain periä joltakin vastuuvolliselta, vastaavat muut puuttuvasta erästä tieyksikköjensä mukaisessa suhteessa.

Sitoumuksesta johtuvasta vastuusta tapauksissa, joissa tieosakkaat eivät muodosta tiekuntaa, säädetään jäljempänä 69 §:ssä.

45 §

Uuden tieosakkaan vastuu sitoumuksesta tai velvoitteesta

Kiinteistöä ositettaessa vastuu 44 §:ssä tarkoitettusta sitoumuksesta tai velvoitteesta siirtyy osittamisessa muodostetuille kiinteistöille näille määrättävien tieyksikköjen mukaisessa suhteessa.

Jos muussa kuin 1 momentissa mainitussa tapauksessa tulee sitoumuksen tai velvoitteen syntymisen jälkeen uusi tienpitovelvollinen ja sitoumuksen tai velvoitteen aiheuttaneesta toimenpiteestä koituu tietä käytettäessä myös hänelle hyötyä, voidaan tieyksikköjä hänelle määrättäessä samalla päättää, että hänen on vastattava sitoumuksesta tai velvoitteesta tieyksikköjensä mukaisesti, ei kuitenkaan suuremmalla kuin hänen sanotusta toimenpiteestä saamaansa hyötyä vastaavalla määrällä.

Kiinteistön omistuksen siirryttyä toiselle, on uusi omistaja vastuussa edelliselle omistajalle syntyneistä, tienpidosta johtuneista sitoumuksista ja velvoitteista, ei kuitenkaan edellisen omistajan laiminlyömistä rahana suoritettavista maksuista.

46 §

Tieosakkaan oikeus vaatia suorittamansa maksu siihen velvolliselta

Tieosakkaalla, joka on suorittanut maksun siihen velvollisen tieosakkaan puolesta, on oikeus periä suorittamansa maksu siihen velvolliselta tieosakkaalta.

Jos kiinteistön uusi omistaja on 45 §:n nojalla joutunut suorittamaan edellisen omistajan laiminlyömyksen tiemaksun taikka 44 §:ssä tarkoitettun aikaisemman sitoumuksen tai velvoitteen suorittamiseksi maksun, joka on aiheutunut tien rakentamisesta tai siitä, ettei joltakin maksuvelvolliselta ole saatu perityksi tämän osuutta, uudella omistajalla on oikeus periä suorittamansa maksu edelliseltä omistajalta.

Tässä pykälässä tarkoitettuja maksuja koskevat vaatimukset käsitellään käräjäoikeudessa.

47 §

Lakisääteinen panttioikeus ja vakuus tiemaksun suorittamisesta

Kiinteistö on panttina tämän lain mukaisista tieosakkaaseen kohdistuvista maksuista sekä niiden koroista niin kuin maakaaren (540/1995) 20 luvussa säädetään.

Korvausvelvollisen kiinteistö on panttina 43 §:n 1 momentissa sekä 23 ja 26 §:ssä tarkoitetuista kustannuksista niin kuin maakaaren 20 luvussa säädetään.

Jos tieosakas ei omista sellaista kiinteistöä, josta tiemaksut saadaan ottaa etuoikeudella, tieosakkaat voivat päättää, että edellä tarkoitettun tieosakkaan on annettava vakuus velan tai muun velvoitteen sen osan suorittamisesta, joka vastaa tieosakkaan osuutta vastuusta, taikka että tieosakkaan on ennakoita suoritettava osuutensa velasta tai muusta velvoitteesta.

ta. Ennakolta maksettua erää ei voida käyttää eikä ulosmitata muuhun tarkoitukseen kuin kysymyksessä olevan velvoitteen maksamiseen.

5 luku

Yksityistien hallinto

48 §

Yksityistien hallinnointi

Yksittäistä tai useampaa yksityistietä hallinnoi tienpidosta vastaten tiekunta tai, jos sellaista ei ole perustettu, tieosakkaat keskenään sopimallaan tavalla.

Tieosakkaat voivat myös niin halutessaan valtuuttaa muun toimijan huolehtimaan yksityistien tienpidosta.

49 §

Tiekunnan perustaminen

Tiekunta perustetaan yksityistietoimituksessa tai tiekunnan perustamiskokouksessa, johon kaikki yksityistien tieosakkaat on kutsuttu jonkun tieosakkaan toimesta 61 §:n mukaista kutsumenettelyä noudattaen. Tiekunnan perustaminen voidaan tehdä myös kiinteistörekisterin pitäjän päätöksellä, jos asian käsitteleminen yksityistietoimituksessa ei ole erityisestä syystä tarpeen.

Yksityistietoimituksessa on määrättävä tietä koskevien asioiden hoitamista varten perustettavaksi tieosakkaiden muodostama tiekunta, jos sitä tieosakkaiden lukumäärän tai tienpidon asianmukaisen hoitamisen vuoksi tai muusta syystä on pidettävä tarpeellisena. Uutta rakentamatonta tietä ja ennestään olevaa tietä varten ei voida määrätä perustettavaksi yhteistä tiekuntaa, jos kaksi kolmannelle ennestään olevan tien läsnä olevista osakkaista sitä vastustaa.

Kun tiekunta perustetaan, on tiekunnan päätettävä, onko tiekunnan toimielimenä oleva toimitsijamies vai hoitokunta, valittava päätöksen mukaisesti toimeen henkilöt sekä tarvittava sijainen tai varajäsenet sekä tehtävä päätös tiekunnan nimestä ja tiekunnan sääntöjen käyttöönotosta. Mitä tässä laissa säädetään toimitsijamiehestä tai hoitokunnan jäsenestä, sovelletaan myös sijaiseen tai varajäseneseen.

Tiekunta syntyy, kun sen perustamisesta on tehty merkintä kiinteistötietojärjestelmään.

50 §

Yksityistietä koskeva tieto

Tiekunnan toimielimen on huolehdittava, että tiekunnasta on 89 §:n mukaiset ajantasaiset tiedot mainitussa pykälässä tarkoitettussa yksityistierekisterissä ja että yksityistiestä on 56 §:n 3 momentin 9 kohdassa tarkoitettuja painorajoituksia ja 29 §:n 1 momentissa tarkoitettua tien käytön kieltämistä tai rajoittamista koskevat ajantasaiset tiedot kansallisessa tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä.

Mikäli tiekuntaa ei ole perustettu, on tieosakkaiden yhdessä varmistettava, että yksityistiestä on 56 §:n 3 momentin 9 kohdassa tarkoitettuja painorajoituksia ja 29 §:n 1 momentissa tarkoitettua tien käytön kieltämistä tai rajoittamista koskevat ajantasaiset tiedot kansallisessa tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä.

Tieosakkaan on annettava tiekunnalle tiekunnan hallinnon ja tienpidon järjestämiseksi tarpeelliset tiedot itsestään ja tienkäytöstään. Tieosakkaan on huolehdittava erityisesti osoitetietojensa ja niiden muutosten ilmoittamisesta. Jos tiekuntaa ei ole perustettu,

tieosakkailta on oikeus saada yhteisen tienpidon järjestämiseksi tarpeelliset tiedot toisistaan.

51 §

Tiekunnan säännöt

Tiekunta voi laatia itselleen hallintoaan ja muuta toimintaansa koskevat säännöt. Tiekunnan säännöissä on mainittava ainakin tiekunnan nimi, tiekunnan kotipaikka ja tiekunnan toimielin. Säännöissä voidaan poiketa tämän lain säännöksistä, jos se on erikseen sallittu. Muissa tiekunnan säännöissä päätettävissä asioissa on noudatettava, mitä tässä laissa säädetään.

Jos tiekunnan säännöissä poiketaan tämän lain säännöksistä, tiekunnan on hyväksyttävä säännöt yksimielisesti. Muussa tapauksessa enemmistöpäätös riittää.

Tiekunnan säännöt eivät saa loukata tieosakkaalle tässä laissa säädettyjä oikeuksia tai tieosakkaiden yhdenvertaisuutta. Kaikilla tieosakkailta on oikeus pyynnöstä saada toimitsijamieheltä tai hoitokunnan puheenjohtajalta jäljennös tiekunnan säännöistä.

Tieosakas on oikeutettu saattamaan säännöt tiekunnan kokouksen käsiteltäväksi ja tarkastettavaksi.

Säännöt tulevat voimaan, kun sääntöjen hyväksymisestä on tehty merkintä kiinteistö-tietojärjestelmään.

52 §

Tiekunnan toimivalta

Tiekunta voi tehdä tienpitoa varten tarpeellisia sitoumuksia, hankkia irtainta omaisuutta, päättää kiinteistöä tai yhdyskuntaa palvelevan maahan sijoitettavan johdon ja sellaiseen liittyvän vähäisen laitteen sijoittamisesta tiealueelle sekä kantaa ja vastata velvoitteistaan. Tiekunta voi hankkia, ostaa tai tarjota tiekunnan jäsenille myös muita palveluja, joista on määrätty tiekunnan säännöissä.

53 §

Tiekunnan toimitsijamiehen tai hoitokunnan valitseminen

Tiekunta valitsee toimitsijamiehen tai hoitokunnan jäsenet enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan. Hoitokuntaan on valittava kolmesta viiteen varsinaista jäsentä, jollei säännöissä määrätä toisin. Jos varsinaisia jäseniä on kolme, on valittava ainakin yksi varajäsen. Toimitsijamiehelle voidaan valita sijainen. Edellä mainittuihin tehtäviin valittavalta on hankittava suostumus. Valittava henkilö voi olla muukin kuin tieosakas.

Toimitsijamiehellä ja hoitokunnan jäsenellä sekä tilityksen tarkastajilla, jos sellaiset on valittu, on oikeus saada tehtävästään tiekunnan kokouksen määräämä kohtuullinen palkio sekä korvaus tehtävästä heille aiheutuneista kustannuksista.

54 §

Hoitokunnan järjestäytyminen ja ilmoitus Maanmittauslaitokselle

Hoitokunta valitsee varsinaisten jäsentensä keskuudesta puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, ellei tiekunta ole heitä valinnut.

Hoitokunta kokoontuu puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan kutsusta ja on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja puolet varsinaisista jäsenistä henkilökohtaisesti tai varajäsenen edustamana ovat paikalla.

Hoitokunnan päätökseksi katsotaan se mielipide, jota enemmistö on kannattanut. Jos äännet menevät tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisee.

Hoitokunnan on järjestäydyttävä heti tultuaan valituksi. Hoitokunnan ja toimitsijamiehen on tehtävä Maanmittauslaitokselle 89 §:n mukaiset tiedot sisältävä ilmoitus tiekunnan perustamisesta sekä tiekuntaa ja sen toimielintä koskevista muutoksista.

55 §

Toimitsijamiehen ja hoitokunnan vastuu sekä esteellisyys

Toimitsijamiehen ja hoitokunnan tulee huolellisesti hoitaa tiekunnan asioita. Jos ne ovat tahallaan tai huolimattomuuttaan aiheuttaneet tiekunnalle vahinkoa tehtäväänsä suorittaessaan, ne ovat velvollisia korvaamaan sen, jollei toimenpidettä, josta vahinko on aiheutunut, ole tilitystä tarkastettaessa tai muutoin hyväksytty.

Tiekunnan kokous voi vapauttaa toimitsijamiehen, hoitokunnan jäsenen tai tilityksen tarkastajan tehtävästään ennen toimikauden päättymistä.

Toimitsijamies tai hoitokunnan jäsen ei saa osallistua hänen ja tiekunnan välistä taloudellisesti merkittävää sopimusta koskevan eikä muunkaan sellaisen merkittävän asian käsittelyyn eikä ratkaisemiseen, jossa hänen yksityinen etunsa saattaa olla ristiriidassa tiekunnan edun kanssa.

56 §

Toimitsijamiehen ja hoitokunnan tehtävät

Tiekunnan teiden tienpidosta ja tiekunnan hallinnosta sekä niiden asianmukaisesta järjestämisestä tiekunnan antamien ohjeiden mukaisesti huolehtii toimitsijamies tai hoitokunta. Toimitsijamies tai hoitokunta vastaa myös siitä, että tiekunnan varainhoito ja sen valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Tiekunnan nimen kirjoittaa toimitsijamies tai, jos on asetettu hoitokunta, sen puheenjohtaja tai kaksi hoitokunnan jäsentä yhdessä taikka säännöissä päätetyllä tavalla. Tiekunta edustaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa toimitsijamies tai hoitokunnan jäsen taikka näiden sijainen tai varajäsen.

Muulla tässä laissa säädetyn lisäksi toimitsijamiehen ja hoitokunnan on erityisesti:

- 1) pidettävä tiliä tiekunnan tuloista, menoista, varoista ja veloista sekä esitettävä tiekunnan kokouksessa tarkastettavaksi tilitys edelliseltä varainhoitokaudelta;
- 2) laadittava ehdotus tiekunnan talousarvioksi seuraavaa varainhoitokautta varten ja esitettävä se tiekunnan kokouksessa vahvistettavaksi;
- 3) laadittava tiekunnan kokouksen vahvistettavaksi ehdotus tieyksikkölaskelmasta tieyksiköiden määräämiseksi tai niiden jaon muuttamiseksi;
- 4) laadittava tiekunnan kokouksen vahvistettavaksi 41 §:ssä tarkoitettu ehdotus maksu- ja käyttösuunnitelloksi ja käyttömaksujen perusteiksi sekä tarvittaessa käyttömaksuiksi, niiden muutoksiksi ja uudelleen määräämiseksi;
- 5) määrättävä käyttömaksu vahvistettujen perusteiden ja kysymyksessä olevan kuljetuksen mukaisesti;
- 6) huolehdittava tie- ja käyttömaksujen perimisestä;
- 7) kutsuttava koolle tiekunnan vuosikokous ja tarvittaessa ylimääräinen kokous;
- 8) kieltävä tai rajoitettava liikennettä toistaiseksi tai määräajaksi tiellä tai sen osalla, jos se kelirikon, yllättävien sääolosuhteiden tai muun vastaavan syyn vuoksi on tarpeen tien vaurioitumisen ehkäisemiseksi tai liikenneturvallisuuden sitä vaatiessa;
- 9) määrättävä, milloin siihen katsotaan olevan syytä, sillan, lautan tai muun tienosan suurin sallittu kuormitus ja huolehdittava tiedon saattamisesta kansalliseen tie- ja katuverkon tietojärjestelmään;
- 10) annettava, tarvittaessa määräämillään ehdoilla, lupa 28 §:n 4 momentissa tarkoitettuun tien tilapäiseen käyttämiseen tai sillan, lautan tai muun tienosan sallitun kuormituksen ylittämiseen taikka muuhun erityiseen kuljetukseen, joka saattaa vaurioittaa tietä;

- 11) laadittava tarvittaessa tiekunnan kokousta varten esitys tiekunnan säännöistä tai niiden muuttamisesta;
- 12) pidettävä pöytäkirjaa kokouksistaan ja niissä tehdyistä päätöksistä; sekä
- 13) kutsuttava tiekunnan kokous koolle esitetyn oikaisuvaatimuksen ratkaisemiseksi tai ratkaista itse tekemänsä päätöstä koskeva oikaisuvaatimus.

57 §

Tiedoksianto tiekunnalle

Haasteen, viranomaisen käskyn tai muun tiedoksiannon katsotaan tulleen tiekunnan tietoon, kun se on laillisessa järjestyksessä annettu tiedoksi kiinteistötietojärjestelmästä ilmenevälle toimitsijamiehelle taikka hoitokunnan jäsenelle. Jos tieto on annettu henkilölle, joka kiinteistötietojärjestelmän mukaan on toimitsijamies taikka hoitokunnan jäsen, tiedoksi antaminen katsotaan päteväksi, vaikka asianomainen henkilö ei enää hoitaisi kysymyksessä olevaa tehtävää.

58 §

Tiekunnan kokous

Tieosakkaat päättävät tienpidosta ja muista tiekuntaa koskevista asioista tiekunnan kokouksessa.

Tiekunnan kokous voidaan pitää myös sähköisessä toimintaympäristössä, jos tiekunnan kokouksessa niin päätetään tai tiekunnan säännöissä niin määrätään.

Tiekunnan kokouksessa on muualla tässä laissa säädetyn lisäksi päätettävä erityisesti:

- 1) talousarvion vahvistamisesta seuraavaa tai kuluvaan varainhoitokautta varten sekä tiekunnan varainhoitokauden alkamis- ja päättymisajasta;
- 2) edellisen varainhoitokauden tilityksen tarkastamisesta ja hyväksymisestä tai kahden henkilön määräämisestä ennakolta ja jäljestäpäin tarkastamaan tilitys ja antamaan kokoukselle selostus tarkastuksen tuloksesta;
- 3) toimitsijamiehen tai hoitokunnan vastuuvapauden myöntämisestä;
- 4) toimitsijamiehen tai hoitokunnan valitsemisesta ja tehtävistään vapauttamisesta;
- 5) tieyksikkölaskelman vahvistamisesta;
- 6) tiemaksujen maksuunpanoluettelon ja käyttömaksun perusteiden sekä tarvittaessa käyttömaksujen vahvistamisesta;
- 7) rahalainan ottamisesta;
- 8) kiinteistönmuodostamislain 103 §:n 2 momentissa tarkoitetun rajankäynnin hakemisesta, milloin se on tienpitoa varten tarpeen;
- 9) tienpitoa koskevien ohjeiden antamisesta toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle;
- 10) muun kuin tieosakkaan säännöllistä tien käyttöä koskevan luvan myöntämisestä;
- 11) tieoikeuden perustamisesta ennestään olevaan tiehen tai tiekunnan perustaman tieoikeuden lakkauttamisesta;
- 12) tiekunnan säännöistä;
- 13) ulkopuolisen toimijan valtuuttamisesta huolehtimaan tien hallinnoinnista ja tienpidosta;
- 14) tieosakkaiden tekemistä, tienpitoon liittyvistä aloitteista.

59 §

Päätöksenteko tiekunnassa

Tieosakkaat käyttävät äänioikeuttaan tiekunnan kokouksessa tieyksiköinnin mukaan. Kenenkään osakkaan äänimäärä ei kuitenkaan saa ylittää kolmeakymmentä prosenttia ko-

kouksessa edustettuina olevien osakkaiden yhteisestä tieyksikkömäärästä. Tiekunnan kokouksen aluksi on tehtävä päätös ääniosuuksista.

Äänestettäessä asiat ratkaistaan äänten enemmistöllä lukuun ottamatta 51 §:n 2 momentissa ja 68 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi se mielipide, johon kokouksen puheenjohtaja on yhtynyt.

Tieosakkaalla on oikeus valtuuttaa toinen henkilö käyttämään puolestaan puhe- ja äänivaltaansa tiekunnan kokouksessa.

60 §

Tiekunnan kokouksen ajankohta

Tiekunnan on pidettävä vuosikokous vuosittain sekä tarpeen mukaan muita kokouksia. Tiekunnan kokouksen ajankohdasta voidaan päättää tiekunnan kokouksessa tai säännöissä. Tiekunnan kokous on lisäksi pidettävä, jos vähintään neljännes tieosakkaista vaatii kokousta pidettäväksi.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, tieosakkaat voivat tiekunnan kokouksessa tai säännöissä päättää, ettei tiekunta pidä vuosikokousta kaikkina vuosina. Vuosikokousta vastaava kokous on kuitenkin pidettävä vähintään joka neljäs vuosi ja siihen sovelletaan, mitä vuosikokouksesta säädetään.

61 §

Tiekunnan kokouksen koollekutsuminen

Tiekunnan kokouksen kutsuu koolle toimitsijamies tai hoitokunta tai muu tiekunnan säännöissä määritelty taho. Kirjallinen kokouskutsu on toimitettava jokaiselle tieosakkaalle, jonka postiosoite on tiekunnan tiedossa tai joka on ilmoittanut tiekunnalle sähköpostiosoitteen tai muun tietoliikenneyhteyden kutsun toimittamista varten. Tiekunnan säännöissä voidaan määrätä myös muusta täydentävästä tavasta ilmoittaa tiekunnan kokouksen ajankohta. Kokouskutsu on toimitettava aikaisintaan kahta kuukautta ja viimeistään kahta viikkoa ennen tiekunnan kokousta. Tiekunnan säännöissä voidaan pidentää lyhyempää määräaika ja lyhentää pidempää määräaika.

Vuosikokouksen kokouskutsussa on mainittava ehdotuksesta maksuunpanoluetteloksi sekä kokouksessa päätettävistä tienpitoa koskevista merkittävistä asioista. Tiekunnan säännöt on toimitettava tieosakkaille kokouskutsun liitteenä. Ylimääräisen kokouksen kokouskutsussa on mainittava ne asiat, joista kokouksessa päätetään. Ehdotus maksuunpanoluetteloksi on vähintään kahden viikon ajan ennen kokousta pidettävä tieosakkaiden nähtävänä kokouskutsussa ilmoitetussa paikassa tai se on toimitettava tieosakkaille kokouskutsun liitteenä.

Tieosakkaille tulee varata mahdollisuus tutustua edellisen vuosikokouksen jälkeen laadittuihin tiekunnan toimielimen kokouksia ja päätöksiä koskeviin pöytäkirjoihin. Pöytäkirjat on vähintään kahden viikon ajan ennen kokousta pidettävä tieosakkaiden nähtävänä kokouskutsussa ilmoitetussa paikassa.

Jos toimitsijamies tai hoitokunta tai muu tiekunnan säännöissä määritelty taho laiminlyö vuosikokouksen koollekutsumisen tai kieltäytyy kutsumasta tieosakkaita ylimääräiseen kokoukseen, voidaan kokous tieosakkaan hakemuksesta pitää yksityistietoimituksen yhteydessä toimitusinsinöörin johdolla taikka toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tieosakkaan hakemuksesta, varattuaan toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle tilaisuuden tulla kuulluksi, oikeuttaa hakijan kutsumaan tieosakkaat kokoukseen siten kuin 1 momentissa säädetään.

Mitä 1–3 momentissa säädetään tieosakkaasta, koskee myös muita asianosaisia, joiden asiaa tiekunnan kokouksessa käsitellään.

62 §

Tiekunnan kokouksen pöytäkirja

Kokouksen puheenjohtajan tai muun tiekunnan säännöissä määritellyn tahon on huolehdittava siitä, että kokouksessa tehdyistä päätöksistä laaditaan pöytäkirja. Pöytäkirja on kokouksen puheenjohtajan allekirjoitettava sekä vähintään kahden kokouksessa sitä varten valitun henkilön tarkastettava tai kokouksen itsensä hyväksyttävä. Pöytäkirjan tulee olla asianosaisten nähtävänä liitteineen viimeistään neljäntoista päivän kuluttua kokouksen päättymisestä.

Kaikilla tieosakkailla ja muilla, joita kokouksessa käsitellyt asiat koskevat, on oikeus pyynnöstä saada toimitsijamieheltä tai hoitokunnan puheenjohtajalta ote tai oikeaksi todistettu jäljennös pöytäkirjasta.

63 §

Tiekuntaan kohdistuvat muutokset

Kahden tai useamman tiekunnan yhdistämisestä, tiekunnan jakamisesta sekä tiekunnan lakkauttamisesta päätetään yksityistietoimituksessa tai kyseisten tiekuntien päätöksillä. Tie kuntien yhdistäminen ja tiekunnan jakaminen sekä lakkauttaminen voidaan tehdä myös kiinteistörekisterin pitäjän päätöksellä, jos asian käsitteleminen yksityistietoimituksessa ei ole erityisestä syystä tarpeen. Tien tai tienosan liittämistä tiekunnan tiehen voidaan päättää yksityistietoimituksessa tai tiekunnan ja liitettävän tienosan tieosakkaiden sopimuksella.

Yhdistyminen ja jakaminen voidaan tehdä tiekuntien omilla päätöksillä, jos jakautuva tai jokainen yhdistyvä tiekunta on hyväksynyt yhdistymisen tai jakautumisen sekä tulevan tiekunnan tieyksiköinnin omassa kokouksessaan. Jos tiekunta on perustettu 49 §:n 2 momentin perusteella, tiekunnan lakkauttamisesta on tiekunnan ilmoitettava kiinteistörekisterinpitäjälle ja samalla toimitettava viimeinen tieyksikkölaskelma.

Kun maantie lakkautetaan, on ensisijaisesti selvitettävä mahdollisuutta liittää lakkauttamisen seurauksena perustettava yksityistie jo olemassa olevaan tiekuntaan.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen muutosten edellytyksenä on, että muutos tienpidon tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta tarpeellinen eikä aiheuta millekään kiinteistölle huomattavaa haittaa. Toimitsijamiehen tai hoitokunnan on tehtävä kiinteistötietojärjestelmään ilmoitus 1–3 momentissa tarkoitetuista muutoksista. Muutos tulee voimaan, kun siitä on tehty merkintä kiinteistötietojärjestelmään.

64 §

Tiekunnan, toimitsijamiehen tai hoitokunnan päätöksen oikaisu

Tieosakas tai muu asianosainen, jonka oikeutta tiekunnan kokouksen tai perustamiskokouksen taikka toimitsijamiehen tai hoitokunnan päätös koskee, saa vaatia tiekunnan kokoukselta päätöksen oikaisemista sillä perusteella, että päätös ei ole syntynyt laillisessa järjestyksessä taikka on lain tai tiekunnan sääntöjen vastainen taikka loukkaa hänen oikeuttaan.

Oikaisuvaatimus on esitettävä 30 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Tie kunnan toimitsijamiehen tai hoitokunnan on 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimuksen tekemisestä kutsuttava tiekunnan kokous koolle käsittelemään oikaisuvaatimus. Toimitsijamiehellä tai hoitokunnalla on myös oikeus itse samassa ajassa ratkaista itse tekemäänsä päätöstä koskeva oikaisuvaatimus.

Kanteen nostamisesta tiekuntaa vastaan säädetään 65 §:n 3 momentissa.

65 §

Tiekunnan päätöksen moittiminen

Tieosakas tai muu asianosainen voi moittia tiekunnan kokouksen tai perustamiskokouksen päätöstä tiekuntaa vastaan ajettavalla kanteella, jos:

1) asian käsittelyssä ei ole noudatettu menettelyä koskevia tämän lain säännöksiä tai tiekunnan sääntöjä;

2) päätös on tämän lain tai tiekunnan sääntöjen vastainen;

3) päätös loukkaa hänen oikeuttaan tai tieosakkaiden yhdenvertaisuutta.

Moitekanteen johdosta annettavassa tuomiossa päätös voidaan kantajan vaatimuksesta julistaa pätemättömäksi tai sitä voidaan muuttaa. Päätöstä voidaan muuttaa vain, jos voidaan todeta, minkä sisältöinen päätöksen olisi pitänyt olla.

Moitekanne tiekuntaa vastaan on nostettava maa-oikeutena toimivassa kärjäoikeudessa kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Toimivaltainen on se kärjäoikeus, jonka yhteydessä toimivan maa-oikeuden tuomiopiirissä sijaitsee tie, jota asia koskee. Jos tie sijaitsee kahden tai useamman maa-oikeutena toimivan kärjäoikeuden tuomiopiirissä, asian ratkaisee se kärjäoikeus, jonka yhteydessä toimivan maa-oikeuden tuomiopiirissä sijaitsee pääosa siitä tiestä, jota asia koskee.

Jos päätös koskee sellaisen asianosaisen oikeutta, joka ei ole tieosakas ja joka ei ole ollut siinä kokouksessa saapuvilla, jossa päätös on tehty, hänellä on oikeus nostaa moitekanne kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, kun hän on saanut todisteellisen tiedon päätöksestä. Jos päätöksen johdosta on tehty 64 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus, tieosakkaalla tai muulla asianosaisella on kuitenkin oikeus nostaa kanne tiekuntaa vastaan kärjäoikeudessa 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaamisesta.

66 §

Tiekunnan verovapaus

Tiekunta on vapaa suorittamasta valtiolle, kunnalle ja seurakunnalle veroa sille tämän lain nojalla kertyneen tulon ja omaisuuden perusteella.

67 §

Tiekunnan velkojen erääntyminen ja tiekunnan purkautuminen

Kun velkoja on vaatinut tiekuntaa maksamaan erääntyneen velan, eikä tiekunnalla ole varoja sen maksamiseen, toimitsijamiehen tai hoitokunnan on viivytyksettä ryhdyttävä toimenpiteisiin velan suorittamista varten koottavien tiemaksujen maksuunpanemiseksi ja perimiseksi tieosakkailta.

Kun tiekunnan hallinnoima tie lakkaa, tiekunnan velat erääntyvät maksettaviksi. Tie-kunta katsotaan purkautuneeksi, kun sen velat on maksettu. Jos tiekunnan varat ovat velkoja suuremmat, on ylijäämä, jos tieosakkaiden välisistä oikeussuhteista ei muuta johdu, jaettava tien lakkauttamispäätöksen aikana voimassa olleiden tieyksikköjen mukaan. Ennen ylijäämän jakamista on tien lakkauttamisvuodelle maksettu valtion- ja kunnanavustus siltä osin kuin sitä ei ole käytetty tienpitoon palautettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tien lakkauttamista koskeva päätös on saanut lainvoiman.

68 §

Ulkopuolisen toimijan valtuuttaminen

Tiekunnan kokous voi yksimielisesti päättää, tai jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaat voivat keskenään sopia muun toimijan tai yhteisön valtuuttamisesta huolehtimaan yk-

sityistien hallinnoinnista ja tienpidosta korkeintaan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Valtuuttaminen toteutetaan tieosakkaiden ja valtuutettavan toimijan kesken tehtävällä sopimuksella.

Ulkopuolisen toimijan tai yhteisön valtuuttamisen jatkamisesta on päätettävä tiekunnan kokouksessa yksimielisellä päätöksellä tai, jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaiden sopimuksella. Jos valtuutuksen jatkamisesta ei tehdä päätöstä 1 momentissa mainitun ajan puitteissa, katsotaan valtuutuksen päättyneen.

Ulkopuolinen toimija käyttää valtuutuksen nojalla sitä päätösvaltaa, joka tämän lain mukaan kuuluu tiekunnalle tai tieosakkaille, jos ei toisin sovita. Ulkopuolinen toimija on tällöin vastuussa tiestä samalla tavalla kuin tiekunta tai tieosakkaat olisivat siitä vastuussa.

Tienpidon valtuuttamisesta muulle taholle koskevasta menettelystä voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

69 §

Järjestäytymättömät tieosakkaat

Jos tieosakkaat eivät muodosta tiekuntaa, on tienpitoa koskeva tieosakkaiden toimenpide sellaisenaan osakasta sitova vain, mikäli siitä on sovittu kirjallisesti. Tietä koskevasta sopimuksesta tai sitoumuksesta ovat sopijapuolelle vastuussa ainoastaan ne tieosakkaat, jotka ovat tehneet sopimuksen tai sitoumuksen.

Jos tieosakkaiden välillä on erimielisyyttä velvollisuudesta osallistua toisen osakkaan tietä varten suorittamien toimenpiteiden kustannuksiin ilman osakkaiden kesken tehtyä sopimusta, on yksityistietoimituksessa ratkaistava, onko toimenpiteestä saavutettu hyöty koitunut kyseisen osakkaan hyväksi, ja tarvittaessa velvoitettava, mikäli vaatimus on tehty kolmen vuoden kuluessa toimenpiteen suorittamisesta, osakas korvaamaan kohtuullinen, enintään kuitenkin hänen saamaansa hyötyä vastaava osa kustannuksista.

Tieosakkaalla on oikeus hakea yksityistietoimitusta, jossa voidaan määrätä tiekunta perustettavaksi 49 §:n 2 momentissa säädetyin edellytyksin.

70 §

Kantaminen ja vastaaminen ilman tiekuntaa

Tieosakkaat, jotka eivät muodosta tiekuntaa, kantavat ja vastaavat yhdessä tietä koskevissa asioissa.

Tieosakas saa kuitenkin yksin ajaa kannetta kaikkien osakkaiden hyväksi. Oikeus voi kuitenkin määrätä, että muut tiedossa olevat osakkaat tai ainakin ne heistä, joita asia erityisesti koskee, on haastettava asiassa kuultaviksi. Osakkaalla, joka yksin on ajanut kannetta, on oikeus saada muilta osakkailta näiden osuus kuluista, jos se, mitä oikeudenkäynnillä on voitettu, tähän riittää tai näiden osallistuminen kuluihin muutoin harkitaan kohtuulliseksi.

Jos tieosakkaita on useita, järjestäytymättömien tieosakkaiden haastamiseen sovelletaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 11 §:ssä säädetään. Tuomioistuin voi kuitenkin asiaa käsitellessään määrätä kantajan haastamaan kuultavaksi sellaisen tieosakkaan, jolle ei ole erikseen annettu tietoa haasteesta.

Yksityistietoimitus*Yksityistietoimitus*

Yksityistietoimituksessa voidaan käsitellä ja ratkaista:

- 1) tieoikeuden ja muiden 2 luvussa säädettyjen oikeuksien perustaminen, muuttaminen ja lakkauttaminen;
- 2) tiealueen sekä varastoalueen, autopaikka-alueen ja venevalkama-alueen ulottuvuus;
- 3) 9 §:ssä tarkoitettujen tieoikeuden ja muun oikeuden rajoitusten määrääminen ja muuttaminen;
- 4) suoja- ja näkemäalueiden perustaminen;
- 5) 5 §:n 4 momentissa tarkoitetun rakentamisrajoituksen asettaminen;
- 6) 20 §:n 1 momentissa tarkoitetun määräjän asettaminen sekä 20 §:n 2 momentissa tarkoitetun kustannusarvion ja suunnitelman laatiminen;
- 7) 22 §:ssä tarkoitetun oikeuden antaminen laitteen, rakennelman tai rakennuksen siirtämiseen;
- 8) luvan myöntäminen 28 §:ssä tarkoitettuun luvanvaraiseen tienkäyttöön;
- 9) 29 §:ssä tarkoitetun oikeuden myöntäminen kiinteistönomistajalle sulkulaitteen asettamiseen;
- 10) 31 §:ssä tarkoitetun oikeuden antaminen toisen alueen käyttämiseen tilapäisesti tienä;
- 11) 32 §:ssä tarkoitetun väliaikaisen kulkuoikeuden antaminen;
- 12) tienpitovelvollisuuden jakaminen ja tieyksikköjen vahvistaminen sekä tieyksikköjen jaon muuttaminen;
- 13) 37 ja 38 §:ssä tarkoitetusta perusmaksusta päättäminen;
- 14) tiekuntien perustaminen, yhdistäminen, jakaminen ja lakkauttaminen;
- 15) järjestäytymättömien tieosakkaiden väliset 69 §:n 2 momentissa tarkoitetut erimielisyydet;
- 16) tämän lain mukaiset korvaukset, ellei niistä ole osapuolten kesken sovittu;
- 17) epäselvyydet siitä, mikä on ennestään olevan tien asema ja leveys sekä siitä onko jollakin tieoikeus tai vastaava muu lakiin perustuva käyttöoikeus;
- 18) epäselvyydet siitä, onko tie tehty perustetun tieoikeuden mukaisesti tai onko tie tasoltaan sellainen, kuin sen tarkoitus edellyttää; ellei tie ole tieoikeuden mukainen tai tarkoitustaan vastaava, yksityistietoimituksessa voidaan määrätä tie parannettavaksi tarkoituksensa edellyttämään tasoon; sekä
- 19) muut tämän lain mukaan yksityistietoimituksessa ratkaistavaksi säädetty asiat sekä muut tämän lain mukaan ratkaistavat asiat, jollei toisin säädetä.

Yksityistietoimituksessa ratkaistava asia voidaan ratkaista myös muun kiinteistönmuodostamislaissa tarkoitetun kiinteistötoimituksen yhteydessä, jos se on tarkoituksenmukaista. Ilman eri määräystä voidaan yksityistietoimituksen yhteydessä suorittaa kiinteistönmääritys, milloin toimenpide on tarpeen tiealueen määräämiseksi tai muun tässä laissa tarkoitetun toimenpiteen suorittamiseksi.

Yksityistietoimituksen suorittamisesta huolehtii Maanmittauslaitos taikka asemakaava-alueella se viranomainen, joka kiinteistörekisterilain (392/1985) 5 §:n mukaisesti toimii kiinteistörekisterin pitäjänä asianomaisella alueella.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut asiat voidaan käsitellä ja ratkaista yksityistietoimituksessa riippumatta siitä, onko samasta asiasta aikaisemmin päätetty tiekunnan kokouksessa.

72 §

Muun toimenpiteen suorittaminen yksityistietoimituksessa

Yksityistietoimituksessa voidaan ratkaista myös muut kysymyksessä olevaa tietä koskevat, yksityistietoimituksessa ratkaistavat asiat kuin ne, joiden ratkaisemiseksi toimitus on tullut vireille.

Yksityistietoimituksen yhteydessä voidaan päättää myös tien tai tienosan liittämistä tiekunnan tiehen tai erottamisesta siitä samoin kuin kahden tai useamman tiekunnan yhdistämisestä taikka tiekunnan jakamisesta tai lakkauttamisesta sekä tieoikeuksien perustamisesta muuhunkin kuin toimitusmääräyksessä tarkoitettuun tiehen, jos tiet liittyvät toisiinsa ja toimituksen tällainen laajentaminen on tarpeellista.

73 §

Yksityistietoimituksen hakeminen

Yksityistietoimitusta haetaan kirjallisesti Maanmittauslaitokselta. Jos yksityistietoimitus koskee kokonaan asemakaava-aluetta, jolla kunta kiinteistörekisterilain 5 §:n mukaisesti huolehtii kiinteistörekisterin pitämisestä, toimitusta haetaan kunnan kiinteistörekisterin pitäjältä.

Yksityistietoimitusta saa hakea tieosakas, kiinteistön tai muun rekisteriyksikön omistaja ja osaomistaja, yhteisen alueen osakas, 6 §:ssä tarkoitettu elinkeinonharjoittaja tai muu pykälässä tarkoitettu taho, tiekunta, jonka tietä asia koskee, sekä kunta, toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai valtio. Yksityistietoimitusta tien aseman ja leveyden sekä tiehen kohdistuvien oikeuksien selvittämiseksi saa hakea myös kiinteistön kohdistuvan erityisen oikeuden haltija. Ilman hakemusta Maanmittauslaitos tai muu kiinteistörekisterin pitäjä voi panna vireille yksityistietoimituksen kiinteistönmuodostamislain 283 §:ssä tarkoitettuun tilanteeseen.

Hakemuksesta on käytävä ilmi:

- 1) mitä toimenpidettä haetaan ja tarpeen mukaan hakemuksen peruste;
- 2) mitä kiinteistöjä tai aluetta toimitus on tarkoitettu koskemaan;
- 3) hakijan nimi ja osoite;
- 4) hakijan tiedossa olevat muut asianosaiset;
- 5) tiekunnan toimitsijamies tai vähintään yksi hoitokunnan varsinainen jäsen, jos hakemus koskee tietä, jonka osakkaat muodostavat tiekunnan; sekä
- 6) hakijan, hänen laillisen edustajansa tai asiamiehensä puhelinnumero sekä se posti-osoite ja sähköinen osoite, johon toimitusta koskevat ilmoitukset lähetetään.

74 §

Kunnan ja viranomaisten asianosaisuus

Kun kysymys on uuden tien rakentamisesta tai ennestään olevan tien siirtämisestä, kunta on asianosainen.

Silloin kun tie johdetaan maantien, rautatien tai kanavan alueelle, kyseisen liikenneväylän pidosta vastaava viranomainen on asianosainen.

Silloin, kun tie johdetaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen tai muun erityisiä luontoarvoja sisältävän alueen läheisyyteen, luonnonsuojelulain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu viranomainen on asianosainen. Yleistä etua valvova viranomainen on asianosainen muissakin sen valvomaan etuun vaikuttavissa toimituksissa.

Tilusvaihto ja alueen siirto yksityistietoimituksessa

Yksityistietoimituksen yhteydessä toimitusmiehet voivat ilman eri määräystä suorittaa sellaisen tilusvaihdon tai alueen siirtämisen, jonka suorittamistarve johtuu tien tekemisestä, tien tai tieoikeuden lakkauttamisesta taikka tieoikeuden muusta muuttamisesta, jos yksityistietoimituksen hakija tai asianomaisen alueen omistaja sitä vaatii, taikka tilusvaihto tai alueen siirtäminen on tärkeää tarkoituksenmukaisen kiinteistöjaotuksen aikaansaamiseksi, eikä siitä aiheudu kenellekään huomattavaa haittaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tilusvaihdon edellytyksenä on, että sillä voidaan:

1) välttää sellaisen haitan syntyminen, joka estäisi kulkuyhteyttä koskevan järjestelyn suorittamisen;

2) vähentää huomattavasti niitä kustannuksia tai korvauksia, joita kulkuyhteyden järjestelystä muutoin aiheutuisi; tai

3) vähentää merkittävästi haittaa, joka kulkuyhteyden järjestelystä aiheutuisi kiinteistön tai sen osan tarkoituksenmukaiselle käyttämiselle.

Jos tilusvaihtoa ei voida sopivasti suorittaa, voidaan tilusvaihdon sijasta 2 momentissa säädetyn edellytyksin tai asianomaisten kiinteistöjen omistajien niin sopiessa arvoltaan vähäinen alue siirtää kiinteistöstä toiseen rahana suoritettavaa täyttä korvausta vastaan.

Tilusvaihdossa ja alueen siirtämisessä arvioidaan kiinteistöstä toiseen siirtyvä alue erikseen luovuttavan ja vastaanottavan kiinteistön kannalta. Jos nämä arvot eroavat toisistaan, erotus on määrättävä sen asianomaisen korvattavaksi, joka hyötyy tällaisen toimenpiteen suorittamisesta.

Muilta osin tilusvaihtoon ja alueen siirtämiseen sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa säädetään.

Alueellinen yksityistietoimitus

Alueella, jolla tieoikeudet ovat epäselvät tai jolla liikenteellisten olosuhteiden muuttamisen vuoksi on tarpeen tehdä tai lakkauttaa teitä taikka muutoin järjestellä tieoikeuksia, voidaan tarkoituksenmukaisten tieyhteyksien järjestämiseksi ja tieoikeuksien saattamiseksi vastaamaan muuttuneita olosuhteita suorittaa tällaista aluetta koskeva yksityistietoimitus (*alueellinen yksityistietoimitus*). Alueellisen yksityistietoimituksen kohteena oleva alue on rajattava riittävällä tarkkuudella toimituksen alussa erillisellä päätöksellä.

Alueellista yksityistietoimitusta saa hakea kunta, tiekunta tai kiinteistön omistaja. Jos 1 momentissa tarkoitettu tieyhteyksien järjestely on tarpeen paikallisen liikenteen vähentämiseksi maantiellä taikka rautatien tasoristeysväylien vähentämisen tai poistamisen vuoksi, alueellisen yksityistietoimituksen suorittamista saa hakea myös maantien tai radan pitäjä. Alueellista yksityistietoimitusta haetaan Maanmittauslaitokselta, joka antaa toimitusmääräyksen ja huolehtii toimituksen suorittamisesta silloinkin, kun toimitus koskee kokonaan asemakaava-aluetta. Jos yleinen etu vaatii, Maanmittauslaitos voi antaa määräyksen alueellisen yksityistietoimituksen suorittamiseen myös omasta aloitteestaan.

Alueellisen yksityistietoimituksen kohteena olevalla alueella ennestään olevat tiet, jotka käyvät tiejärjestelyjen johdosta tarpeettomiksi, voidaan lakkauttaa selvittämättä niihin oikeutettuja kiinteistöjä, jollei ole erityistä syytä muunlaiseen menettelyyn. Jos tieoikeus vahvistetaan alueellisessa yksityistietoimituksessa perustamisen edellytyksiä tutkimatta entiseen paikkaansa, mahdollisessa myöhemmässä tieoikeuden siirtämisestä koskevassa toimituksessa olosuhteiden muutos tutkitaan kuitenkin siirrettävää tieoikeutta vastaavan alkuperäisen tieoikeuden perustamisajankohdan mukaan.

77 §

Sopimus yksityistietoimituksen perusteena

Jos asianosaiset ovat sopineet tieoikeutta tai tienpitoa koskevista kysymyksistä, yksityistietoimitus suoritetaan sopimuksen mukaisesti, jollei sopimus loukkaa jonkun oikeutta tai ole jonkun asianosaisen kannalta kohtuuton.

Jos havaitaan, että sopimus on ristiriidassa 4 §:n säännösten kanssa tai se rasittaisi kiinteistöä huomattavasti enemmän kuin tämän lain säännökset sallivat, ei kyseistä sopimusta voida näiltä osin käyttää yksityistietoimituksen perusteena.

78 §

Pöytäkirjaan merkittävät tiedot

Yksityistietoimituksen pöytäkirjaan tai muuhun toimituskirjaan on sen lisäksi, mitä kiinteistönmuodostamislainsäädännössä säädetään, merkittävä 89 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tietojen tarpeellisten merkintöjen tekemiseksi yksityistierekisteriin.

79 §

Yksityistietoimituksen kustannukset

Yksityistietoimituksen kustannukset on hakijan suoritettava. Jos toimituksessa on useita tieosakkaita, toimituskustannukset voidaan määrätä tieosakkaiden suoritettaviksi tieyksikköjen mukaan tai, jollei tätä jakoperustetta johonkin tieosakkaaseen voida kohtuudella soveltaa, sen mukaan kuin harkitaan kohtuulliseksi. Asianosainen, joka ei ole tieosakas, voidaan, jos sitä asian laatu huomioon ottaen on pidettävä kohtuullisena, määrätä suorittamaan kustannukset tai osa niistä vähentämällä vastaavasti muiden maksuvelvollisten osuuksia.

Jos tiekunta on perustettu, voidaan tieosakkaiden suoritettava määrä 1 momentissa tarkoitetuista kustannuksista periä tiekunnalta.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös alueelliseen yksityistietoimitukseen, yksityistietoimituksessa suoritettavaan tilusvaihtoon tai alueen siirtoon sekä silloin, kun yksityistietä koskeva asia käsitellään muun kiinteistötoimituksen yhteydessä. Jos alueellinen yksityistietoimitus on tullut vireille hakemuksesta ja se on ollut osittain tai kokonaan yleisen edun vaatima, voidaan toimituskustannukset tai osa niistä maksaa valtion varoista. Asiasta päättävät toimitusmiehet.

Toimituskustannuksiin sovelletaan muilta osin, mitä kiinteistönmuodostamislain 16 luvussa säädetään.

80 §

Yksityistietoimituksen rekisteröinti

Yksityistietoimituksen rekisteröintiin sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislain 192 §:ssä säädetään.

Jos alueellisessa yksityistietoimituksessa tehtyyn ratkaisuun on haettu muutosta, alueellisesta yksityistietoimituksesta voidaan tehdä merkinnät kiinteistörekisteriin muutoksenhausta huolimatta niiden kiinteistöjen osalta, joita muutoksenhaku ei koske. Myös muutoksenhaun kohteena olevien kiinteistöjen osalta alueellisesta yksityistietoimituksesta voidaan tehdä merkinnät kiinteistörekisteriin, jos muutoksenhaku ei vaikuta tieoikeuden vahvistamiseen taikka tehtäviin merkintöihin. Kiinteistörekisterin pitäjän on näissä tapauksissa pyydettävä maa- ja metsätalouden ministeriöltä lupa rekisteröintiin. Asian ratkaisee maa- ja metsätalouden ministeri.

81 §

Muutoksenhaku yksityistietoimituksessa annettuun päätökseen

Yksityistietoimituksen vireillä ollessa saa hakea muutosta ratkaisuun, joka koskee oikeutta olla asianosaisena yksityistietoimituksessa, estemuistutuksen hylkäämistä tai toimituksen keskeyttämistä. Yksityistietoimituksen vireillä ollessa saa hakea erikseen muutosta myös ratkaisuun, joka koskee tien asemaa tai sitä, ketkä ovat tieosakkaita, jos toimitusinsinööri katsoo muutoksenhaun sallimisen kesken toimituksen tarkoituksenmukaiseksi.

Muutoksenhaussa yksityistietoimituksessa tehtyyn ratkaisuun sovelletaan muilta osin, mitä kiinteistönuodostamislaisissa säädetään.

82 §

Muu yksityistietoimituksia koskeva lainsäädäntö

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä menettelystä yksityistietoimituksessa.

Sen lisäksi, mitä edellä tässä luvussa säädetään, yksityistietoimitukseen sovelletaan, mitä kiinteistönuodostamislaisissa kiinteistötoimituksista säädetään.

Yksityistietoimituksessa ja muuta viranomaispäätöstä tehtäessä on lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaisissa, vesilaisissa, muinaismuistolaisissa, metsälain 10 §:ssä sekä ympäristönsuojelulaisissa säädetään.

7 luku

Avustukset

83 §

Valtionavustus

Valtio voi vuosittain myöntää valtion talousarviossa tähän tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa avustusta tiekuntien neuvontaan ja opastukseen ja sitä tukevan materiaalin ja palveluiden tuottamiseen sekä sellaisen yksityistien tienpitoon, jota koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta. Edellytyksenä on lisäksi, että tiekuntaa ja yksityistietä koskevat tiedot yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä ovat ajantasaiset niin kuin 50 §:ssä edellytetään.

Valtionavustuksen myöntämisestä ja lakkauttamisesta päättää se toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella tie tai suurin osa siitä on.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtionavustusmäärärahan jaosta.

84 §

Kunnan avustus

Kunta päättää sen varoista yksityistien tienpitoon myönnettävistä avustuksista, avustuksen ehdoista ja käytön valvonnasta samoin kuin tien tekemisen tai kunnossapidon ottamisesta kokonaan tai osaksi kunnan suorittavaksi. Edellytyksenä avustuksen myöntämiselle tienpitoon on, että tietä koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta ja että tiekuntaa ja yksityistietä koskevat tiedot yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä ovat ajantasaiset niin kuin 50 §:ssä edellytetään.

85 §

Liikenteen salliminen avustettavalla tiellä

Jos valtio tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien kunnossapidossa, tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen ei saa kieltää tai tietä sulkea sinä ajanjaksona, jota avustus koskee. Sama koskee tietä, jonka kunnossapidosta kunta vastaa kustannuksellaan. Tien käytöstä 28 §:n nojalla suoritettavan maksun periminen voidaan kieltää tien kunnossapitoa koskevassa avustuspäätöksessä.

Jos muusta kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvasta liikenteestä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai rekisteriyksikön omistajalle tai liikenneturvallisudelle, voidaan avustettavan tien käyttö kunnan suostumuksella muiden kuin tieosakkaiden hyväksi kieltää tai sitä rajoittaa taikka avustettava tie sulkea. Kunnan on pyydettävä ennen tällaisen suostumuksen antamista toimivaltaiselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lausunto.

Jos valtio tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien rakentamisessa taikka tie on tehty kokonaan tai osaksi kunnan varoilla, on kymmenen vuoden ajan viimeisen avustuserän nostamisesta tai kunnan tekemän tietyön päättymisestä lukien noudatettava, mitä edellä tässä pykälässä säädetään tien käyttämisestä muiden kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan toimintaan tai liikenteeseen.

86 §

Kielto käyttää avustusta velan suoritukseen

Valtion tai kunnan varoista myönnettyä avustusta ei voida ulosmitata velan suorituksiksi.

87 §

Valtionavustuslain soveltaminen

Tässä luvussa tarkoitettuihin valtionavustuksiin sovelletaan muilta osin valtionavustuslakia (688/2001).

88 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen jakamaa valtionavustusta koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä yksityistie sijaitsee.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi hakea muutosta 85 §:n 2 momentissa tarkoitettua kunnan suostumusta koskevaan päätökseen.

8 luku

Erinäiset säännökset

89 §

Yksityistierekisteri

Maanmittauslaitos pitää rekisteriä niistä yksityisistä teistä, joita koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta (*yksityistierekisteri*). Yksityistierekisteri on osa kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain (453/2002)

3 §:ssä tarkoitettua kiinteistötietojärjestelmää. Maanmittauslaitos pitää yksityistierekisteriä myös niistä yksityisistä teistä, jotka sijaitsevat asemakaava-alueella.

Yksityistierekisterin käyttötarkoituksena on:

1) mahdollistaa kiinteistöön kohdistuvien tiekunnan osakkaiden hyväksi perustettujen tieoikeuksien ja muiden käyttöoikeuksien kirjaaminen oikeuksien vahvistamiseksi sekä sivullisten etujen turvaamiseksi;

2) edistää tässä laissa tarkoitettujen yksityistietoimitusten, kiinteistötoimitusten ja muiden yksityistieasioiden käsittelyä;

3) edistää tietojärjestelmien kehittämistä;

4) varmistaa tiekuntien tieoikeuksia ja muita käyttöoikeuksia koskevan tiedon saataavuus kiinteistöjä ja tiekuntien hallinnoimia yksityisteitä koskevien oikeustoimien ja hankkeiden valmistelua, tekemistä ja valvontaa sekä tuomioistuinn- että viranomaistoimintaa varten.

Yksityistierekisteriin merkitään:

1) tiekunnan nimi, tunnus, kunta, jonka alueella tie sijaitsee, ja tien ulottuvuus;

2) toimitsijamiehen tai hoitokunnan puheenjohtajan nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot sekä näitä tietoja koskevat muutokset;

3) tiekunnan säännöt, jos tiekunta on vahvistanut sellaiset itselleen;

4) 8 §:ssä tarkoitettu oikeus ja kiinteistö, jota oikeus rasittaa, samoin kuin tieto siitä, kuuluuko oikeus tieosakkaille yhteisesti vai joillekin heistä;

5) tien tai tienosan liittäminen tiekunnan tiehen tai siitä erottaminen samoin kuin kahden tai useamman tiekunnan yhdistäminen taikka tiekunnan jakaminen tai lakkauttaminen;

6) tiekunnan tien tai sen osan lakkauttaminen tai lakkaaminen.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, henkilötietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999). Siitä, miten kiinteistötietojärjestelmästä luovutetaan tietoja, säädetään kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain 6 §:ssä.

Yksityistierekisteriin merkittävät tiedot säilytetään pysyvästi, jollei lailla toisin säädetä. Jos rekisterin tiedot ovat muuttuneet, aikaisempien tietojen säilyminen ja käytettävyys on varmistettava tiedot erikseen arkistoimalla tai tietotekniikan mahdollistamalla muulla tavalla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä yksityistierekisteristä ja menettelystä 3 momentin mukaisten tietojen merkitsemisessä siihen.

90 §

Asian uudelleen tutkiminen olosuhteiden olennaisen muutoksen johdosta

Jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet sen jälkeen, kun tieoikeudesta tai muusta tiehen liittyvästä oikeudesta tai tienpitovelvollisuuden jakamisesta päätettiin taikka sovitettiin, asianosaisella on oikeus saattaa kysymys uudelleen tutkittavaksi tämän lain mukaan.

91 §

Päätösten välitön täytäntöönpano

Tämän lain nojalla yksityistietoimituksessa tai tiekunnan kokouksessa tehty päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuinn toisin määrää. Maa-oikeus on tällöin päätösvaltainen myös, kun siinä on vain maa-oikeuden puheenjohtaja.

Yksityistietoimituksessa tai tiekunnan kokouksessa tehtyä päätöstä ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman, kun kyse on siitä, onko 4, 8 tai

22 §:ssä tarkoitettu oikeus myönnettävä. Myöskään 63 §:ssä tarkoitettua päätöstä taikka tien tai 8 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien lakkauttamista koskevaa päätöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Jos maksu muutoksenhaun johdosta poistetaan tai sitä alennetaan, liikaa maksettu määrä on palautettava ja maksettava sille kuuden prosentin vuotuista korkoa maksupäivästä takaisinmaksupäivään.

92 §

Vakuus välittömän täytäntöönpanon yhteydessä

Pantaessa täytäntöön päätöstä ennen kuin se on saanut lainvoiman on täytäntöönpanon hakijan asetettava vakuus sen vahingon korvaamisesta, joka saattaa asianosaiselle aiheutua siitä, että täytäntöönpanon perusteena olevaa päätöstä valituksen johdosta muutetaan. Vakuuden asettamiseen sovelletaan, mitä siitä ulosottoakaassa (705/2007) säädetään.

93 §

Kertakaikkisen korvauksen suorittaminen ennen toimenpiteeseen ryhtymistä

Tämän lain mukaiseen toimenpiteeseen, jonka aiheuttamasta vahingosta tai haitasta on maksettava kertakaikkinen korvaus, ei saa ryhtyä ilman asianomaisen kiinteistön omistajan suostumusta ennen kuin korvaus on suoritettu tai, jos korvausta ei ole lainvoimaisesti vahvistettu, sen suorittamisesta korkoineen on asetettu vakuus.

9 luku

Voimaantulo

94 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Tällä lailla kumotaan yksityisistä teistä annettu laki (358/1962), jäljempänä *kumottu laki*.

95 §

Vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset

Kumotun lain mukaisissa tielautakunnissa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevien asioiden käsittelyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tielautakunnat lakkaavat 31 päivänä joulukuuta 2019. Tielautakunnassa mainittuna päivänä vireillä olevan asian käsittely siirtyy tämän lain mukaan toimivaltaiselle viranomaiselle ja siihen sovelletaan tätä lakia.

96 §

Muutoksenhakua koskevat siirtymäsäännökset

Päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, haetaan muutosta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos tuomioistuin kumoo päätöksen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain mukaisesti.

97 §

Muut siirtymäsäännökset

Ennestään olevan tien tiealue vastaa tämän lain tarkoittamaa tiealuetta sellaisena kuin se oli lain voimaan tullessa.

Tiekuntia koskevia tämän lain säännöksiä sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa perustettuihin tiekuntiin.

Mitä 14 §:ssä säädetään sopimukseen perustuvista oikeuksista, koskee myös kumotun lain 21 §:ssä tarkoitettuja sopimuksia ja niihin perustuvia oikeuksia.

Jos tienpito on ennen tämän lain voimaantuloa järjestetty kumotun lain 32 §:ssä tarkoitetun tienjaon perusteella, se on järjestettävä tämän lain mukaisesti 31 päivään joulukuuta 2020 mennessä.

Kumotun lain 105–107 §:n mukaan yksityisiksi teiksi katsottuihin teihin sovelletaan tätä lakia.

Kiinteistön omistajan ennen tämän lain voimaantuloa kumotun lain mukaisesti asettama veräjä, puomi tai muu sulkulaite saa olla paikoillaan vuoden 2020 loppuun asti. Jos kiinteistönomistaja tämän jälkeenkin haluaa pitää sulkulaitteen paikoillaan, menetellään kuten 29 §:n 3 momentissa säädetään.

Mitä 85 §:n 3 momentissa säädetään liikenteen sallimisesta avustettavalla tiellä, sovelletaan myös sellaiseen tiehen, jonka tienpitoa on avustettu kumotun lain 96 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Helsingissä 13 päivänä heinäkuuta 2018

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner